

Vlada Republike Hrvatske

**Koordinacija za vođenje pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji
Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske za Međuvladinu konferenciju o pristupanju
Republike Hrvatske Europskoj uniji
za poglavlje 24. "Pravda, sloboda i sigurnost"**

Zagreb, 10. travnja 2008.

MEĐUVLADINA KONFERENCIJA O PRISTUPANJU REPUBLIKE HRVATSKE EUROPSKOJ UNIJI

PREGOVARAČKO STAJALIŠTE REPUBLIKE HRVATSKE POGLAVLJE 24. – PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST

I. SAŽETAK PREGOVARAČKOG STAJALIŠTA

Republika Hrvatska prihvaća pravnu stečevinu Europske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem 24. "Pravda, sloboda i sigurnost" kakva je na snazi 1. siječnja 2008. godine te je spremna ostvariti njenu punu provedbu do pristupanja EU. Za potrebe priprema za članstvo, Hrvatska u ovoj fazi smatra rujna 2009. godine ciljnim razdobljem dovršetka pregovora o pristupanju EU.

Hrvatska ne traži trajna izuzeća niti prijelazna razdoblja za provedbu pravne stečevine obuhvaćene ovim poglavljem.

Hrvatska ne očekuje da će s danom ulaska u članstvo EU istovremeno ući i u Šengenski prostor odnosno da će biti priključena na SIS II. Međutim, Hrvatska sustavno radi na pripremi za ulazak u Šengenski prostor te planira ispuniti sve potrebne uvjete zaključno sa 2012. godinom.

II. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

II.a. MIGRACIJE

Temeljni propis koji uređuje područje migracija (zakonite, radne i nezakonite) je Zakon o strancima (NN 79/07), koji je Hrvatski sabor usvojio 13. srpnja 2007. godine, a u primjeni je od 1. siječnja 2008. godine. Odredbe glave XI. i XII. koje se odnose na ulazak, boravak i rad državljana država članica Europskog ekonomskog prostora (EEP) i članova njihovih obitelji te boravak i rad državljana trećih država koji imaju odobren stalni boravak u drugoj državi članici EEP i članova njihovih obitelji, stupit će na snagu danom pristupanja Hrvatske u EU.

U pogledu zakonitih migracija donošenjem novog Zakona o strancima provedeno je usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s Direktivom Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. godine o pravu na spajanje obitelji, Direktivom Vijeća 2003/109/EZ od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih država koji imaju stalni boravak, Direktivom Vijeća 2004/114/EZ od 13. prosinca 2004. o uvjetima prihvata državljana trećih država u svrhu studiranja, razmjene učenika, neplaćene izobrazbe ili dobrovoljnog rada, te Direktivom Vijeća 2005/71/EZ od 12. listopada 2005. o posebnim procedurama prihvata državljana trećih država u svrhe znanstvenog istraživanja.

U odnosu na radne migracije, pri izradi novog Zakona o strancima vodilo se računa o Rezoluciji Vijeća od 20. lipnja 1994. o ograničavanju prihvata državljana trećih država na teritorij država članica u svrhu zapošljavanja, Rezoluciji Vijeća od 30. studenoga 1994. koja se odnosi na ograničavanje prihvata državljana trećih država na teritorij država članica u svrhu provođenja aktivnosti kao samozaposlenih osoba, Preporuci Vijeća 96/C 304/01 od 27. rujna 1996. godine glede borbe protiv ilegalnog zapošljavanja državljana trećih država te

Preporuci Vijeća 96/C 5/01 od 22. prosinca 1995. o harmonizaciji sredstava za sprečavanje nezakonitih migracija i nezakonitog zapošljavanja i poboljšanja sredstava kontrole.

U području nezakonitih migracija, novim Zakonom o strancima provedeno je usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s Direktivom Vijeća 2001/40/EZ od 28. svibnja 2001. o uzajamnom priznavanju odluka o protjerivanju državljana trećih država, Direktivom Vijeća 2001/51/EZ od 28. lipnja 2001. kojom se dopunjuju odredbe članka 26. Konvencije o primjeni Sporazuma iz Šengena od 14. lipnja 1985., Direktivom Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenoga 2002. kojom se definira pomaganje neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka, te Direktivom Vijeća 2003/110/EZ od 25. studenoga 2003. o pomoći u slučajevima tranzita u svrhe udaljavanja zračnim putem. Nadalje, provedeno je usklađivanje s Odlukom Vijeća 2004/191/EZ od 23. veljače 2004. kojom se utvrđuju kriteriji i praktični dogovori za naknade zbog financijskih neravnoteža nastalih primjenom Direktive 2001/40/EZ o uzajamnome priznavanju odluka o protjerivanju državljana trećih država. Konačno, novim Zakonom stvorene su potrebne pretpostavke za izravnu primjenu Uredbe (EZ) br. 562/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. kojom se utvrđuje Kodeks Zajednice o pravilima za kretanje osoba preko granica (Šengenski zakonik o granicama).

Zakon o strancima također je usklađen i s Direktivom Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. o odobrenju boravka izdanom državljanima trećih država koji su žrtve trgovine ljudima ili im je pružena pomoć da ilegalno imigriraju, a surađuju s nadležnim tijelima.

Temeljem Zakona o strancima doneseni su i podzakonski akti za provedbu Zakona: Pravilnik o statusu i radu stranaca u Republici Hrvatskoj (NN 36/08) i Pravilnik o putnim ispravama za strance, vizama, te o načinu postupanja prema strancima (NN 36/08).

Pored Zakona o strancima, kao temeljnog propisa, područje migracija uređeno je i sljedećim zakonima:

- Zakonom o nadzoru državne granice (NN 173/03, 141/06, 8/07, 40/07),
- Prekršajnim zakonom (NN 107/07),
- Kaznenim zakonom (NN 110/97, 27/98, 129/00, 51/01, 111/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07),
- Zakonom o kaznenom postupku (NN 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03, 115/06) i
- Zakonom o policiji (NN 129/00).

Temeljna prava i slobode zakonitih migranata, utvrđena Ustavom Republike Hrvatske, razrađuje nekoliko zakonskih propisa. Tako je pravo na socijalno i zdravstveno osiguranje migranata uređeno:

- Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 85/06, 105/06, 118/06, 77/07, 111/07),
- Zakonom o zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj (NN 114/97),
- Zakonom o socijalnoj skrbi (NN 73/97, 27/01, 59/01, 82/01, 103/03, 44/06, 79/07),
- Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 32/02, 86/02, 114/03, 151/03).

Nadalje, ovo područje regulirano je međunarodnim ugovorima te nizom podzakonskih akata. Hrvatska primjenjuje 26 ugovora o socijalnom osiguranju, od kojih je 17 sklopljeno s državama članicama EU. Navedenim propisima migrantima je osigurano pravo na zdravstveno osiguranje, mirovinsko osiguranje, osiguranje za slučaj ozljede na radu ili

profesionalne bolesti, osiguranje za slučaj nezaposlenosti i osiguranje obiteljskih dodataka/doplataka na djecu.

U području nezakonitih migracija, osim ranije spomenutih propisa, Hrvatska je dosad sklopila i 24 ugovora o predaji i prihvatu osoba, s 26 država, od čega je 19 ugovora s državama članicama EU.

Izmjenama Kaznenog zakona iz 2006. godine (NN 71/06) provedeno je usklađivanje s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/946/JHA od 28. studenoga 2002. o jačanju kaznenog okvira u cilju sprečavanja omogućivanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka na način da je za protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice povećana visina kazne zatvora propisivanjem kazne zatvora u trajanju od jedne do osam godina.

Radi daljnje dogradnje postojećeg sustava upravljanja migracijama, a temeljem članka 86. stavka 2. Zakona o strancima, Hrvatski sabor je 13. srpnja 2007. godine usvojio Migracijsku politiku Republike Hrvatske za 2007./2008. godinu. Ovim dokumentom su na jedinstven i sustavan način obuhvaćena pitanja migracija te je postavljen okvir za:

- transparentan i učinkovit sustav upravljanja zakonitim ili slobodnim migracijama pojedinaca,
- unapređenje sustava azila kako bi se pružila zaštita izbjeglicama u skladu s najvišim međunarodnim standardima,
- sprječavanje i suzbijanje trgovanja ljudima te jačanje sustava pružanja adekvatne zaštite žrtvama,
- jasan, transparentan i učinkovit sustav kontrole i sprječavanja nezakonitih migracija.

Republika Hrvatska, kao država kandidatkinja, po pozivu aktivno sudjeluje na sastancima CIREFI-a. Također, u uređivanju područja migracija nastoje se primijeniti pozitivna iskustva drugih država.

U Hrvatskoj postoji institucionalni okvir za provedbu migracijske pravne stečevine koji ne zahtijeva uspostavu novih institucija. No, tijekom predpristupnog razdoblja bit će potrebno poduzeti mjere na jačanju postojeće institucionalne strukture. Za provedbu zakonodavstva u području migracija nadležno je, ponajprije, Ministarstvo unutarnjih poslova koje odobrava stalni boravak strancima, nadzire rad policijskih uprava/postaja koje odlučuju o privremenom boravku stranaca, procesuiraju kaznena djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice, trgovanja ljudima i druga kaznena djela koja su posredno ili neposredno vezana uz nezakonite migracije. Stranci koji su u postupku prisilnog udaljenja smještaju se u Prihvatni centar za strance Ministarstva unutarnjih poslova. Pravne propise s ovog područja primjenjuju i Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (DM/KU zaprimaju zahtjeve za izdavanje odobrenja za prvi privremeni boravak te izdavanje viza), Državni inspektorat (nadzire rad stranaca), Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i druga tijela.

Zaštita prava migranata osigurana je kroz upravni i sudski postupak koje uređuju Zakon o općem upravnom postupku (NN 53/91) i Zakon o upravnim sporovima (NN 53/91, 9/92, 77/92). Strani državljani mogu protiv upravnih akata policijskih uprava/postaja izjaviti žalbu Komisiji Ministarstva unutarnjih poslova. Protiv odluke Komisije može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske. U slučajevima u kojima protiv odluke Ministarstva unutarnjih poslova stranac nema pravo žalbe, ima pravo tužbom pokrenuti upravni spor.

II.b. AZIL

Republika Hrvatska je stranka svih važnijih međunarodnih konvencija kojima se regulira status izbjeglica: Ženevske konvencije o statusu izbjeglica od 28. srpnja 1951. godine te Njujorškog protokola od 31. siječnja 1967. godine. Hrvatska je također stranka Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe te pratećih Protokola 1., 4., 6., 7. i 11. (NN MU 18/97).

Temeljni propis koji uređuje područje azila u Hrvatskoj je Zakon o azilu (NN 79/07), koji je Hrvatski sabor donio 13. srpnja 2007. godine, a primjenjuje se od 1. siječnja 2008. godine. Donošenjem novog Zakona o azilu provedeno je usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s Direktivom Vijeća 2001/55/EZ od 20. lipnja 2001. o minimalnim standardima za dodjelu privremene zaštite u slučajevima masovnog priljeva raseljenih osoba i mjerama promoviranja raspodjele tereta između država članica u prihvaćanju takvih osoba, Direktivom Vijeća 2003/9/EZ od 27. siječnja 2003. o postavljanju minimalnih standarda za prijem tražitelja azila, Direktivom Vijeća 2003/86/EZ od 22. rujna 2003. o spajanju obitelji, Direktivom Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina trećih država ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili kao osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita i o sadržaju dodijeljene zaštite, te Direktivom Vijeća 2005/85/EZ od 1. prosinca 2005. o minimalnim standardima u državama članicama u procedurama za dodjeljivanje i povlačenje izbjegličkog statusa.

Zakonom o azilu se propisuju načela, uvjeti i postupak za priznavanje azila i odobravanje supsidijarne zaštite, odobravanje privremene zaštite, status, prava i obveze tražitelja azila, azilanata i stranaca kojima je odobrena supsidijarna zaštita i stranaca kojima je odobrena privremena zaštita, te uvjeti i postupak za poništenje i prestanak azila, supsidijarne i privremene zaštite.

Također definirani su pojmovi djela proganjanja, vršitelji proganjanja, izbjeglica „sur place“ i ranjive skupine te su u skladu s Direktivom 2004/83/EZ propisani razlozi za isključenje, pravo na zdravstvenu zaštitu, socijalnu skrb i pravo na informacije.

Zakon sadrži i odredbe koje se odnose na postupak azila (saslušanje tražitelja azila, odredbe o očito neutemeljenim zahtjevima, odbacivanje zahtjeva, odbijanje zahtjeva, uručenje), uvedene su odredbe o ubrzanom postupku, definirani su instituti: „sigurna zemlja podrijetla“ i „sigurna treća zemlja“.

Na temelju Zakona o azilu doneseni su i provedbeni propisi: Pravilnik o besplatnoj pravnoj pomoći u postupku azila (NN 36/08), Pravilnik o obrascima i zbirkama podataka u postupku azila (NN 36/08) te Pravilnik o smještaju tražitelja azila, azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom (NN 36/08).

O zahtjevu za azil u prvom stupnju odlučuje Ministarstvo unutarnjih poslova, a protiv prvostupanjske odluke moguća je žalba Povjerenstvu za azil. Protiv odluke Povjerenstva može se podnijeti tužba Upravnom sudu. U cilju postizanja potpune neovisnosti i stručnosti Povjerenstva, ustroj, izbor te imenovanje članova, kao i način financiranja Povjerenstva, u značajnoj su mjeri poboljšani.

U Ministarstvu unutarnjih poslova radi Informacijsko-dokumentacijski centar (IDC) za prikupljanje i analiziranje informacija o zemljama podrijetla tražitelja azila, koji donositeljima odluka omogućuje dobivanje relevantnih informacija o zemljama podrijetla i tranzita tražitelja azila, kako bi se svaki slučaj mogao objektivno ispitati i kako bi se moglo donijeti utemeljenu odluku o zahtjevu za azil.

Poslovi prihvata i smještaja tražitelja azila obavljaju se u Prihvatilištu Ministarstva unutarnjih poslova. Uvjeti prihvata i smještaja tražitelja azila značajno su unaprjeđeni 1. lipnja 2006. godine otvaranjem Prihvatilišta za tražitelje azila u Kutini te zapošljavanjem dodatnog broja službenika. Prihvatilište na ovoj lokaciji u potpunosti ispunjava minimalne standarde propisane Direktivom Vijeća 2003/9/EZ od 27. siječnja 2003. o postavljanju minimalnih standarda za prijem tražitelja azila i u skladu je s najboljom praksom država članica EU.

Radi mogućnosti primjene Dublin II i Eurodac uredbi, nabavljen je dio opreme koji će, omogućiti Hrvatskoj ispunjavanje tehničkih preduvjeta za priključenje u Eurodac i DubliNet sustave.

II.c. VIZNA POLITIKA

Republika Hrvatska sustavno usklađuje svoje zakonodavstvo u području vizne politike s pravnom stečevinom od 2003. godine, temeljem tadašnjeg Zakona o strancima (NN 109/03).

Vizni sustav Republike Hrvatske propisan je Uredbom o viznom sustavu (NN 127/05). Pozitivni popis država čiji državljani ne trebaju vizu za Republiku Hrvatsku potpuno je usklađen s Dodatkom II. Uredbe Vijeća (EZ) br. 539/2001 od 15. ožujka 2001. Popis država čiji državljani trebaju vizu za Republiku Hrvatsku djelomično je usklađen s Dodatkom I. Uredbe Vijeća (EZ) br. 539/2001, budući da državljani Ruske Federacije (u određenim slučajevima), Republike Turske, Republike Makedonije, Republike Srbije, Crne Gore te Bosne i Hercegovine, mogu ulaziti u Republiku Hrvatsku bez vize. Vlada Republike Hrvatske je u prosincu 2006. godine usvojila Plan potpunog usklađenja hrvatskog viznog sustava s viznim sustavom EU.

Na temelju članka 15. novog Zakona o strancima (NN 79/07), Vlada Republike Hrvatske je 4. travnja 2008. donijela novu Uredbu o viznom sustavu, koja stupa na snagu 1. svibnja 2008. godine.

Pri izradi Uredbe uzete su u obzir posljednje izmjene viznog sustava EU, tj. Uredba Vijeća (EZ) br. 1932/2006 od 21. prosinca 2006. godine, kojom se mijenja i dopunjuje Uredba Vijeća (EZ) br. 539/2001.

S Ruskom Federacijom u završnoj su fazi pregovori o sklapanju dvostranog Sporazuma o uzajamnim putovanjima državljana kojim je predviđeno uvođenje klasičnog viznog režima.

Novim Zakonom o strancima provedeno je daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU i na području vizne politike: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija postaje središnje državno tijelo nadležno za pitanja viza, redefinirane su vrste i značajke viza, uveden je obrazac za unošenje vize, uspostavljen je pravni okvir za Hrvatsku bazu podataka o vizama.

Osnovu za Hrvatsku bazu podataka o vizama čini informacijski sustav Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija IKOS, koji je do 1. ožujka 2008. godine uveden u 61 diplomatsku misiju/konzularni ured Republike Hrvatske (od njih 72). Implementacija IKOS-a provodi se u skladu s Planom potpunog informatičkog povezivanja diplomatskih misija/konzularnih ureda iz siječnja 2006., i prema II. Reviziji Plana, usvojenoj u veljači 2008.

Polazeći od složenosti i veličine projekta stvaranja jedinstvenog informacijskog sustava o vizama, u skladu s relevantnim aktima pravne stečevine EU (Odluka Vijeća 2004/512/EZ od 8. lipnja 2004. o uspostavi Viznog informacijskog sustava), Vlada Republike Hrvatske je 2. studenog 2007. donijela Odluku o osnivanju Međuresorske radne skupne za razvitak i

ustupostavu Hrvatskog viznog informacijskog sustava i pripremu za uključivanje u Vizni informacijski sustav EU.

U travnju 2007. završena je dogradnja IKOS-a uvođenjem novih funkcionalnosti, nabavljena je i distribuirana dodatna oprema u diplomatske misije/konzularne urede. Od 1. svibnja 2007., u onim diplomatskim misijama/konzularnim uredima u koje je uveden IKOS, vize se ispisuju ink-jet pisačima, s integriranom fotografijom podnositelja zahtjeva.

U sklopu jačanja administrativne sposobnosti za provedbu zakonodavstva, u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija u ožujku 2007. ustrojena je, u VI. Upravi za konzularne poslove, posebna organizacijska jedinica u čijem su djelokrugu vizni sustav i pitanja viza.

Edukacija konzularnih službenika provodi se prema posebnim programima usvojenima u ožujku 2006. godine, koji obuhvaćaju i elementarni tečaj za otkrivanje i prepoznavanje krivotvorina. Nabavljena je odgovarajuća oprema i distribuirana u one DM/KU čiji su konzularni službenici pohađali tečaj.

II.d. VANJSKE GRANICE I ŠENGEN

II. d. 1. Vanjske granice

Temeljni propis iz područja kontrole prelaska državne granice je Zakon o nadzoru državne granice (NN 173/03), kojim su prvenstveno regulirana pitanja zaštite državne granice i obavljanja granične kontrole, poslovi granične policije u unutrašnjosti države, međunarodna suradnja te ostali poslovi vezani za postupanje na granici. Ovim Zakonom propisane su i odredbe koje se odnose na obavljanje kontrole na budućim unutarnjim granicama, a koje će se početi primjenjivati nakon pristupanja Hrvatske EU odnosno neke nakon ulaska u Šengenski prostor. Zadnjim izmjenama Zakona o nadzoru državne granice iz 2007. godine (NN 40/07) hrvatsko zakonodavstvo usklađeno je s Direktivom Vijeća 2004/82/EZ od 29. travnja 2004. godine o obvezi prijevoznika da dostavljaju podatke o putnicima u zračnom prometu. Pored toga, područje vanjskih granica uređeno je i drugim propisima i međunarodnim ugovorima od kojih izdvajamo najvažnije:

- Zakon o policiji (NN 129/00),
- Zakon o strancima (NN 79/07),
- Zakon o azilu (NN 79/07),
- Uredba o graničnim prijelazima u Republici Hrvatskoj (NN 97/96),
- Sporazum između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o prekograničnoj policijskoj suradnji (NN MU 5/03).
- Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u nadzoru državne granice (NN MU 10/07).

Na području upravljanja vanjskim granicama, hrvatsko zakonodavstvo se od 2001. godine sustavno usklađuje sa Šengenskom pravnom stečevinom. Donošenjem Zakona o nadzoru državne granice, Zakona o strancima i Zakona o azilu 2003. godine preuzeti su važni dijelovi Šengenske pravne stečevine. Daljnje usklađivanje provedeno je izmjenama Zakona o nadzoru državne granice, te donošenjem novog Zakona o azilu i Zakona o strancima 2007. godine. Radi postizanja potpune usklađenosti planirane su daljnje izmjene Zakona o nadzoru državne granice.

U odnosu na Uredbu (EZ) br. 562/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. kojom se utvrđuje Kodeks Zajednice o pravilima za kretanje osoba preko granica (Šengenski kodeks o granicama), hrvatsko zakonodavstvo nije u potpunosti usklađeno u pogledu olakšica kod prelaženja vanjskih granica osoba s posebnim statusom te olakšica kod prelaženja vanjskih granica plovilima za šport i razonodu, u pogledu sustavnog utiskivanja ulazno/izlaznog štambilja u putne isprave, te instituta obavljanja zajedničke kontrole na graničnim prijelazima (*one stop control*). Konačno, u hrvatskom zakonodavstvu za sada nije regulirano uvođenje posebnih traka za državljane EU.

Hrvatsko zakonodavstvo djelomično je usklađeno s Uredbom (EZ) br. 863/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. godine kojom se uspostavlja mehanizam za osnivanje Jedinica granične policije za brze intervencije. Zakon o nadzoru državne granice sadrži odredbe o međunarodnoj granično-policijskoj suradnji i suradnji sa stranim tijelima sigurnosti (mogućnost ulaska i obavljanja određenih radnji za nadzor državne granice i drugih poslova međunarodne policijske suradnje od strane ovlaštenih policijskih službenika i službenika carine). Zakon o strancima sadrži odredbe o mogućnosti kretanja stranaca za vrijeme boravka u Hrvatskoj u stranoj policijskoj ili carinskoj odori ako obavljaju određene aktivnosti sukladno međunarodnom ugovoru. Postojeći zakonski propisi nisu još usklađeni u dijelu određivanja kontakt točke za razmjenu informacija sa FRONTEX-om i slanja graničnih policajaca u drugu državu.

U odnosu na Uredbu Vijeća (EZ) br. 2252/2004 od 13. prosinca 2004. o standardima za sigurnosna obilježja i biometrijske podatke u putovnicama i putnim ispravama koje izdaju države članice, putovnica Republike Hrvatske u potpunosti ispunjava minimalne zahtjeve definirane u Uredbi. Minimalni sigurnosni aspekti putovnice kompatibilni su u pogledu definirane zaštite materijala, stranice za individualizaciju, tehnike tiska knjižnog bloka, kao i stranice s podacima nositelja putne isprave. Na taj način, stvoreni su temelji daljnje prilagodbe putovnice novim zahtjevima za implementacijom dodatnih biometrijskih karakteristika.

Vezano za malogranični promet, Republika Hrvatska sklopila je tri sporazuma: Sporazum sa Slovenijom o pograničnom prometu i suradnji sklopljen 1997. (NN MU 15/97), Sporazum s Bosnom i Hercegovinom sklopljen 2003. godine (NN MU 3/05) i Sporazum s Crnom Gorom i Srbijom sklopljen 1997. godine.

Strateški okvir za upravljanje granicama definiran je kroz dvije strategije: Strategijom razvoja granične policije i Strategijom integriranog upravljanja granicom. Navedene strategije usvojila je Vlada Republike Hrvatske 21. travnja 2005. godine. Operativna provedba Strategije integriranog upravljanja granicom razrađena je Akcijskim planom za integrirano upravljanje granicom Republike Hrvatske. Akcijski plan sadrži precizno razrađene aktivnosti svih relevantnih službi na granici s jasno određenim rokovima i financijskim sredstvima. Ažurirani Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom Vlada Republike Hrvatske usvojila je 30. studenoga 2006. godine te je njime precizno razradila provedbu obje strategije. U Akcijskom planu predviđeno je njegovo redovito ažuriranje svake godine sukladno potrebama Republike Hrvatske te razvoju pravne stečevine EU. Novo-ažurirani Akcijski plan Vlada Republike Hrvatske usvojila je 07. prosinca 2007. godine.

U Hrvatskoj postoji institucionalni okvir za područje upravljanja granicama. Nadogradnja postojeće institucionalne sposobnosti na području nadzora državne granice, migracija i azila započela je još tijekom 2001. godine kroz aktivnosti Pakta o stabilnosti za jugoistočnu Europu te je nastavljena kroz suradnju sa stručnjacima država članica EU kroz CARDS i PHARE projekte te bilateralnu suradnju.

Vezano za institucionalnu strukturu, sukladno Zakonu o nadzoru državne granice, nadzor državne granice (granična kontrola i zaštita državne granice) u isključivoj je nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova i obavlja ga granična policija. Unutar Ministarstva unutarnjih poslova ustrojena je Uprava za granicu koja u svojem sastavu ima organizacijske jedinice kojima su pokriveni svi oblici djelatnosti koje se obavljaju u pogledu nadzora državne granice, uključujući i poslove nezakonitih migracija. Pored toga, u institucionalnu strukturu za obavljanje poslova kontrole na državnoj granici uključeni su još Ministarstvo financija (Carinska uprava), Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja (fito-sanitarna i veterinarska inspekcija), Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (sanitarna inspekcija) i Državni inspektorat, a po potrebi se uključuju i druge agencije koje su svojom nadležnošću vezane uz postupanje na granici.

Suradnja svih državnih tijela u obavljanju poslova upravljanja državnom granicom u Republici Hrvatskoj načelno je regulirana u članku 62. Zakona o sustavu državne uprave (NN 190/03), dok je strateški i operativni okvir suradnje reguliran Strategijom integriranog upravljanja granicom Republike Hrvatske s pridruženim Akcijskim planom. Pored toga u cilju daljnjeg unapređenja međuresorske suradnje sklopljen je Sporazum o suradnji u integriranom upravljanju granicama u Republici Hrvatskoj, kojeg su 3. svibnja 2006. godine potpisali ministri unutarnjih poslova, financija, poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, zdravstva i socijalne skrbi i glavni inspektor Državnog inspektorata.

Za operativnu provedbu Strategije integriranog upravljanja granicom Republike Hrvatske zadužena je Međuresorna radna skupina sa svojim radnim timovima kojom rukovodi Ministarstvo unutarnjih poslova. Jednako tako, u svrhu učinkovite suradnje državnih tijela u obavljanju poslova i zaštite državne granice na moru, sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske, djeluje koordinacija Vlade Republike Hrvatske za obavljanje poslova na moru.

Ažurirani Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom Republike Hrvatske detaljno razrađuje sustavnu popunu broja službenika granične policije te minimalne standarde koje granična policija treba dosegnuti u pogledu opreme i infrastrukture za učinkovit nadzor državne granice.

U cilju racionalizacije, odnosno prekategorizacije i smanjenja broja graničnih prijelaza u Hrvatskoj, Vlada Republike Hrvatske je u veljači 2007. godine osnovala Radnu skupinu za izradu Prijedloga za smanjenje i prekategorizaciju graničnih prijelaza u Republici Hrvatskoj. Radna skupina je izradila prijedlog Uredbe o graničnim prijelazima koji je upućen u daljnju proceduru donošenja. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske je 7. rujna 2007. godine donijela Odluku o graničnim prijelazima na kojima je postavljena granična veterinarska inspekcija (tzv. BIP-ovi), prema kojoj će se s danom ulaska Hrvatske u EU smanjiti broj ovih graničnih prijelaza sa sadašnjih 26 na ukupno 8 graničnih prijelaza.

Sukladno izrađenom programu specijalističkog tečaja, sustavno se provodi obuka policijskih službenika granične policije na Policijskoj akademiji.

Sukladno definiranim potrebama hrvatska granična policija sustavno nadopunjava i jača svoju tehničku opremljenost tamo gdje je ona nedovoljna, prema standardima EU, za učinkovito obavljanje poslova kontrole prelaska i zaštite državne granice. U tu se svrhu iz Državnog proračuna izdvajaju značajna financijska sredstva, a koriste se i pred-pristupni fondovi EU.

II.d.2. Šengenska pravna stečevina i Šengenski informacijski sustav

Iako će Hrvatska moći koristiti Šengenski informacijski sustav II (SIS II) tek po ulasku u Šengenski prostor, već sada se poduzimaju mjere kako bi se stvorile normativne i infrastrukturne pretpostavke uključivanja i osposobljavanja nacionalnog IT sustava za

priključenje na SIS II. S tim u vezi, u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU na ovom području, te planiranja aktivnosti u smislu institucionalne i infrastrukturne izgradnje, Vlada Republike Hrvatske je u ožujku 2007. godine usvojila i Šengenski akcijski plan. Šengenskim akcijskim planom su objedinjene i predviđene mjere i aktivnosti potrebne za implementaciju šengenske pravne stečevine i jačanje administrativne sposobnosti, ne samo iz nadležnosti granične policije već i iz nadležnosti područja azila, migracija, viza, policijske suradnje i borbe protiv organiziranog kriminaliteta i terorizma, suradnje na području droga, carinske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim i građanskim stvarima.

U cilju daljnjeg razvoja informatičke strukture, Ministarstvo unutarnjih poslova usvojilo je Strategiju razvoja informatičko-telekomunikacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova za razdoblje 2006. - 2010.

Ministarstvo unutarnjih poslova ima uspostavljen centralni informacijski sustav pomoću kojeg je moguće provjeriti podatke u bazama podataka kao što su podaci o državljanstvu, prebivalištu i boravištu hrvatskih državljana, podaci o izdanim dokumentima (putovnice, osobne iskaznice, vozačke dozvole), podaci o registriranim vozilima, podaci o izdanim dozvolama za držanje i nošenje oružja, podaci o kretanju i boravku stranaca (privremeni boravak, stalni boravak), podaci o zabranama ulaska stranim državljanima, podaci o izdanim vizama na graničnim prijelazima, podaci o traganju za osobama (nestale osobe, potrage za osobama), vozilima i predmetima. Također, sukladno autorizaciji svakog pojedinog službenika granične policije, moguće je obavljati provjere i u drugim bazama podataka koje se odnose na određene osobe i događaje (kriminalističke evidencije).

U slučajevima zabrane ulaska strancu u Republiku Hrvatsku, kao i u drugim slučajevima koji se odnose na postupanje granične policije prema strancima, podaci o takvim događajima unose se u centralni informacijski sustav Ministarstva unutarnjih poslova.

U cilju modernizacije informacijskog sustava Ministarstva unutarnjih poslova (IS MUP-a) za potrebe granične policije i povezivanje graničnih prijelaza s centralnim informacijskim sustavom, završena je I. faza projekta "Nacionalni informacijski sustav za upravljanje državnom granicom (NISUDG)", tijekom koje su dva granična prijelaza (cestovni GP Bajakovo i zračni GP Zagreb-Pleso) opremljena s optičkim čitačima putnih isprava, čitačima registarskih pločica vozila i brojačima vozila (samo na cestovnom GP), te povezana s centralnim informacijskim sustavom Ministarstva unutarnjih poslova. Provedbom II. faze ovog projekta do kraja 2007. godine, obuhvaćeno je još sedam graničnih prijelaza. Ovaj sustav trenutno je u fazi testiranja te bi s punim radom trebao započeti u prvoj polovici 2008. godine. Kroz ovaj projekt izvršena je i priprema za usklađenje hrvatskih propisa s pravnom stečevinom EU, u dijelu koji se odnosi na buduće sudjelovanje Hrvatske u SIS II, te su izrađena i dva pravilnika i to: Pravilnik o sadržaju i korisnicima Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom (NN 36/08) i Pravilnik o vođenju operativnih zbirki podataka granične policije u okviru Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom (NN 36/08).

Prikupljanje podataka i evidencije propisane su Zakonom o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03, 118/06) s pripadajućim podzakonskim aktima, uključujući i implementaciju Konvencije za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka s pripadajućim Protokolom (NN MU 4/05).

U odnosu na Odluku Vijeća 2005/211/JHA od 24. veljače 2005. o uvođenju novih zadaća Šengenskog informacijskog sustava, uključujući borbu protiv terorizma, hrvatsko zakonodavstvo nije usklađeno u dijelu koji se odnosi na ciljanu kontrolu i tajno praćenje.

Hrvatski propisi nisu usklađeni s Uredbom (EZ) br. 1160/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. o izmjenama i dopunama Konvencije o provedbi Šengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. o postupnom ukidanju provjera na zajedničkim granicama, u pogledu pristupa Šengenskom informacijskom sustavu od strane službi država članica za izdavanje potvrda o registraciji vozila, te Uredbom (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o pristupu drugoj generaciji Šengenskog informacijskog sustava od strane službi država članica nadležnih za registraciju vozila.

II.e. PRAVOSUDNA SURADNJA U GRAĐANSKIM I KAZNENIM STVARIMA

II.e.1. Pravosudna suradnja u građanskim stvarima

Područje pravosudne suradnje u građanskim stvarima u Republici Hrvatskoj uređeno je zakonima i međunarodnim ugovorima kojih je Hrvatska stranka.

Najvažniji zakoni u tom području su Zakon o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03) i Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (NN 53/91). Odredbe iz ovog područja nalaze se i u Ovršnom zakonu (NN 57/96, 29/99, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05), Stečajnom zakonu (NN 44/96, 29/99, 129/00, 123/03, 197/03, 187/04, 82/06), Zakonu o legalizaciji javnih isprava u međunarodnom prometu (NN 53/91) i Zakonu o sudovima (NN 150/05, 16/07).

Hrvatska je stranka višestranih međunarodnih ugovora iz područja pravosudne suradnje u građanskim stvarima: osam Haških konvencija [Konvencija o građanskom postupku iz 1954. godine (NN MU 4/94); Konvencija o sukobu prava u predmetu oporučnih raspolaganja iz 1961. godine (NN MU 4/94); Konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih javnih isprava iz 1961. godine (NN MU 4/94); Konvencija o dostavljanju u inozemstvo sudskih i izvansudskih dokumenata u građanskim i trgovačkim stvarima iz 1965. godine (NN MU 10/05); Konvencija o mjerodavnom pravu za prometne nezgode iz 1971. godine (NN MU 4/94); Konvencija o mjerodavnom pravu za odgovornost proizvođača za svoje proizvode iz 1973. godine (NN MU 8/02); Konvencija o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece iz 1980. godine (NN MU 4/94); Konvencija o olakšanju međunarodnog pristupa sudovima iz 1980. godine (NN MU 4/94)], Konvencije UN-a o ostvarivanju alimentacijskih zahtjeva u inozemstvu iz 1956. godine (NN MU 4/94), Pariške Konvencije o izdavanju nekih izvoda iz matičnih knjiga namijenjenih inozemstvu iz 1956. godine (NN MU 6/94), Konvencije o priznanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka iz 1958. godine (NN MU 4/94), Europske konvencije o ostvarivanju dječjih prava iz 1990. godine. Pored višestranih međunarodnih ugovora, Hrvatska je stranka 32 dvostrana međunarodna ugovora koji se odnose na područje pravosudne suradnje u građanskim stvarima i koji obvezuju Republiku Hrvatsku u odnosu na ukupno 23 zemlje, od kojih su njih 14 države članice EU.

Hrvatsko zakonodavstvo u dijelu koji se odnosi na nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima, dostavu sudskih i izvansudskih dokumenata u inozemstvo i međunarodnu pravosudnu suradnju u izvođenju dokaza u građanskim i trgovačkim stvarima te na nadležnost u obiteljskim stvarima, u ovom trenutku je djelomično usklađeno s pravnom stečevinom EU. U pogledu mjerodavnog prava za ugovore, hrvatsko zakonodavstvo je djelomično u skladu s Rimskom konvencijom o pravu mjerodavnom za ugovorne obveze. U odnosu na mjerodavno pravo za izvanugovorne obveze, hrvatsko zakonodavstvo nije u potpunosti usklađeno s Uredbom (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o mjerodavnom pravu za izvanugovorne obveze, ali će se ulaskom Hrvatske u EU predmetna Uredba izravno primjenjivati u Hrvatskoj.

U pogledu pravne stečevine koja se odnosi na ovršno i stečajno pravo, Stečajni zakon je već sada usklađen s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku. Po ulasku Hrvatske u EU, Uredba Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku, Uredba (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o stvaranju europskog ovršnog naslova za nesporne tražbine, Uredba (EZ) br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o stvaranju europskog platnog naloga, kao i Uredba (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o stvaranju europskog postupka za zahtjeve male vrijednosti, izravno će se primjenjivati u Hrvatskoj.

Vezano za primjenu Direktive Vijeća 2004/80/EZ od 29. travnja 2004. o naknadi žrtvama kaznenih djela, hrvatsko zakonodavstvo u ovom trenutku nije usklađeno s tim dijelom pravne stečevine.

U području pristupa pravosuđu, radi usklađivanja s Direktivom Vijeća 2003/8/EZ od 27. siječnja 2003. o poboljšanju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima stvaranjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći, Vlada Republike Hrvatske je 19. ožujka 2008. godine usvojila prijedlog Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći te ga uputila u parlamentarnu proceduru.

Institucionalni okvir za pravosudnu suradnju u građanskim stvarima u Republici Hrvatskoj čini cjelokupni sustav sudova i sustav državne uprave. U Hrvatskoj postoji odgovarajući institucionalni okvir za primjenu pravne stečevine na ovom području, ali on zahtijeva značajna ulaganja u infrastrukturu, opremu i edukaciju. Pravosudna akademija započela je s edukacijom sudaca i državnih odvjetnika o pravnoj stečevini EU na ovom području.

II.e.2. Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima

Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima u Republici Hrvatskoj uređena je zakonima i međunarodnim ugovorima. Konvencijski odnosno ugovorno definirana pravila o suradnji između nadležnih pravosudnih tijela izravno se primjenjuju, kao i pretpostavke za ispunjenje strane zamolnice u definiranom obujmu, dok se samo ispunjenje strane zamolnice provodi sukladno unutarnjem pravu.

Najvažniji propis na ovom području je Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (ZOMPO) iz 2004. godine (NN 178/04). Zakon je sveobuhvatan i pokriva sve institute međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima - izručenja, tzv. mala pravna pomoć, priznanje i izvršenje strane sudske presude (odluke), preuzimanje odnosno ustupanje kaznenog progona i premještaj (transfer) osuđene osobe. U mjeri u kojoj ovaj Zakon ne sadrži posebna postupovna pravila, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku, Zakona o prekršajima, Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta i Zakona o sudovima. Odredbe relevantne za suradnju u kaznenim stvarima nalaze se i u Kaznenom zakonu i Zakonu o državnom odvjetništvu.

Međunarodna pravna pomoć u kaznenim stvarima pruža se prema domaćim propisima ako međunarodnim ugovorima nije što drugo određeno (članak 1. ZOMPO-a). Prema tome, domaće pravo se primjenjuje na tzv. izvankonvencijsku međunarodnu pravnu pomoć, što znači da se pružanje pravne pomoći od strane hrvatskog pravosudnog tijela ne uvjetuje postojanjem ugovora, no traži se reciprocitet - stranoj zamolnici za pravnu pomoć bit će udovoljeno ako se na temelju uvjerenja koje je dala država moliteljica može očekivati da bi ta država izvršila usporedivu zamolbu domaćeg pravosudnog tijela (reciprocitet se ne traži ako se radi o zamolnici za dostavu sudskih odluka, podnesaka i drugih isprava).

Zakonodavstvo Republike Hrvatske u pogledu izručenja nije usklađeno s Okvirnom odlukom

Vijeća 2002/584/JHA od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica. Postoji neusklađenost zbog zabrane izručenja vlastitih državljana (čl. 9. st. 2. Ustava Republike Hrvatske, odnosno čl. 32. st. 1. ZOMPO-a), primjene načela dvostruke kažnjivosti za sva ekstradibilna kaznena djela i mješovitog sudsko-upravnog postupka izručenja tj. involviranosti izvršne vlasti u postupak izručenja (konačnu odluku o izručenju donosi ministar pravosuđa).

Priznanje i izvršenje stranih sudskih presuda (i odluka) u Hrvatskoj provodi se kao međunarodna pravna pomoć u kaznenim stvarima, dakle tradicionalnim konvencijskim pristupom uz provođenje postupka tzv. egzekviture. Stoga, u odnosu na Okvirnu odluku Vijeća 2003/577/JHA od 22. srpnja 2003. o izvršenju naloga za osiguranje imovine i dokaza u Europskoj uniji, Okvirnu odluku Vijeća 2005/214/JHA od 24. veljače 2005. o primjeni načela uzajamnog priznanja na novčane kazne, te Okvirnu odluku Vijeća 2006/783/JHA od 6. listopada 2006. o primjeni načela uzajamnog priznanja odluka o oduzimanju imovine, hrvatsko zakonodavstvo nije usklađeno u odnosu na načelo međusobnog priznanja sudskih odluka i neposrednu komunikaciju pravosudnih tijela, zbog važenja načela dvostruke kažnjivosti za sva kaznena djela te zabrane izručenja za fiskalna i politička kaznena djela.

Pravila o zabrani dvostrukog kažnjavanja - *ne bis in idem* - nalaze se u Ustavu Republike Hrvatske i Kaznenom zakonu među općim odredbama o primjeni hrvatskog kaznenog zakonodavstva. U cilju potpunog usklađivanja glede pune primjene načela *ne bis in idem* kako je propisano Konvencijom potpisano u Šengenu 19. lipnja 1990. godine o provedbi Sporazuma iz Šengena od 14. lipnja 1985. (CISA), Hrvatska je u listopadu 2007. godine izmijenila Kazneni zakon. Slijedom navedenih izmjena načelo *ne bis in idem*, neovisno o teritorijalnom načelu, primjenjivat će se i u situacijama kada je kazneno djelo počinjeno dijelom u stranoj državi u kojoj je već donesena pravomoćna presuda, a dijelom u Republici Hrvatskoj.

U odnosu na Odluku Vijeća 2005/876/JHA od 21. studenoga 2005. o razmjeni podataka iz kriminalnih dosjea, ZOMPO sadržava odredbe o dostavi izvadaka iz kaznene evidencije (redovno-periodično i na zahtjev-bez odgode za potrebe konkretnog slučaja), kao i odredbe o dostavi pisanih otpravaka presuda i drugih sudskih odluka.

Pitanje zajedničkih istražnih timova predviđeno je Zakonom o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK). Sukladno Zakonu zajednički istražni timovi mogu se osnivati za kaznena djela iz nadležnosti USKOK-a. Za postizanje potpune usklađenosti s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/465/JHA od 13. lipnja 2002. o zajedničkim istražnim timovima, potrebno je uvesti zakonsku mogućnost vođenja zajedničkih istraga za sva kaznena djela obuhvaćena Okvirnom odlukom.

Kaznena djela protiv okoliša sadržana su u Kaznenom zakonu dok su Pomorskim zakonikom (NN 181/04) propisani pomorski prekršaji onečišćenja mora i morskog okoliša čime je hrvatsko zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno s Okvirnom odlukom Vijeća 2005/667/JHA od 12. lipnja 2005. o jačanju kaznenopravnog okvira za provedbu zakona protiv onečišćenja s brodova. U cilju potpunog usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s Okvirnom odlukom, Hrvatska je u listopadu 2007. godine izmijenila Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela. Navedenom izmjenom povećane su kazne za pravne osobe u odnosu na djela onečišćenja morskog okoliša s brodova.

Pitanje statusa žrtava u kaznenom postupku uređeno je Zakonom o kaznenom postupku i Zakonom o zaštiti svjedoka (NN 163/03) te je u velikoj mjeri usklađeno s Okvirnom odlukom Vijeća 2001/220/JHA od 15. ožujka 2001. o položaju žrtava u kaznenom postupku.

Republika Hrvatska je stranka većine najvažnijih međunarodnih konvencija koje se odnose na

pravosudnu suradnju u kaznenim stvarima: Europske konvencije o izručenju iz 1957. godine s Dopunskim protokolom iz 1975. godine i Drugim dopunskim protokolom iz 1978. godine (NN MU 14/94), Europske konvencije o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima iz 1959. godine s Dodatnim protokolom iz 1978. godine (NN MU 4/99) i Drugim dopunskim protokolom iz 2001. godine (NN MU 1/07), Konvencije Vijeća Europe o transferu osuđenih osoba iz 1983. godine (NN MU 14/94, 5/01), Konvencije o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenih kaznenim djelom iz 1990. godine (NN MU 14/97), Kaznenopravne konvencije o korupciji iz 1999. godine (NN MU 11/00) i Dodatnog protokola (NN MU 3/05), Europske konvencije o suzbijanju terorizma iz 1977. godine (NN MU 12/02) i dopunskog Protokola (NN MU 3/05) te Konvencije o kibernetičkom kriminalu iz 2001. godine (NN MU 9/02). Također je potpisala i ratificirala Konvenciju UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta iz 2000. godine (NN MU 14/02, 11/04) i Konvenciju UN-a protiv korupcije iz 2003. godine (NN MU 2/05), te Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda s Protokolima (NN MU 18/97, 14/02, 1/06). Pored višestranih međunarodnih ugovora Hrvatska je stranka 44 dvostrana međunarodna ugovora koji se odnose na područje pravosudne suradnje u kaznenim stvarima i koji obvezuju Hrvatsku u odnosu na ukupno 29 država od kojih su 18 države članice EU.

U cilju jačanja međunarodne suradnje u suzbijanju najtežih oblika prekograničnog kriminala, Hrvatska je krajem 2004. godine imenovala tri kontakt-osobe za suradnju s Eurojust-om. Hrvatska je u prvoj polovici 2007. godine završila pregovore oko teksta sporazuma s Eurojustom te je isti potpisan 9. studenog 2007. godine. Hrvatska sudjeluje na sastancima Europske pravosudne mreže u kaznenim stvarima, te je imenovala kontakt osobe za suradnju (dva predstavnika Ministarstva pravosuđa, predstavnika USKOK-a te predstavnika Županijskoga suda u Zagrebu – istražni sudac).

U pogledu institucionalne sposobnosti za provedbu pravne stečevine, Hrvatska ima sustav državne uprave, sudova i državnog odvjetništva neophodan za primjenu pravne stečevine EU u području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima. Ministarstvo pravosuđa određeno je kao središnje tijelo za zaprimanje i odašiljanje zamolnica za međunarodnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima. Hrvatska ima izgrađenu strukturu pravosudnih tijela kroz Zakon o sudovima, Zakon o državnom odvjetništvu (NN 55/01, 58/06, 16/07) i Zakon o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK). Zakonom o sudovima određeno je da međunarodnu pravnu pomoć u kaznenim stvarima pružaju prekršajni, općinski i županijski sudovi, svaki u postupcima iz svoje mjesne i stvarne nadležnosti. Osim toga ZOMPO je posebno odredio županijskim sudovima postupanje u postupcima izručenja te priznanja i izvršenja stranih sudskih presuda, kao i postupanje Vrhovnog suda Republike Hrvatske po žalbama u tim postupcima. Nadležno državno odvjetništvo postupa pri ustupanju odnosno preuzimanju kaznenog gonjenja, a Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) pri uspostavi zajedničkih istražnih timova i vođenju zajedničkih istraga. U cilju provođenja sustavne edukacije sudaca i državnih odvjetnika o pitanjima pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, Pravosudna akademija započela je s organizacijom sustavne obuke o ovom dijelu pravne stečevine EU.

II.f. POLICIJSKA SURADNJA I BORBA PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

II.f.1. Policijska suradnja

Međunarodna policijska suradnja definirana je Zakonom o policiji (NN 129/00), Zakonom o kaznenom postupku (NN 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03, 115/06), Kaznenim zakonom (NN 110/97, 27/98, 129/00, 51/01, 111/03 105/04, 84/05, 71/06, 110/07),

Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (NN 178/04), kao i bilateralnim i multilateralnim sporazumima.

Što se tiče bilateralne suradnje Hrvatska je sklopila 26 bilateralna međunarodna ugovora o policijskoj suradnji, te 9 sporazuma na razini Ministarstva unutarnjih poslova. Navedenim sporazumima regulirana je bilateralna suradnja u području borbe protiv kaznenih djela čije suzbijanje, otkrivanje i rješavanje zahtijeva zajedničke mjere nadležnih tijela ugovornih stranaka, kao što su kaznena djela organiziranog kriminala, terorizma, nezakonita trgovina opojnim drogama i psihotropnim tvarima, uključujući prekursore, krijumčarenje te druga teška kaznena djela. Također sporazumima je obuhvaćena i razmjena informacija, traganje i identifikacija osoba, prikupljanje dokaza i druge mjere.

Hrvatska je članica Interpola od 1992. godine, te je operativna suradnja putem Interpola za Hrvatsku do sada predstavljala najvažnije multilateralno sredstvo za borbu protiv kriminala. Hrvatska je 13. siječnja 2006. godine potpisala Sporazum o operativnoj i strateškoj suradnji s Europolom, te je Sporazum stupio na snagu 16. kolovoza 2006. godine (NN MU 7/06). Pored toga, Hrvatska policijsku suradnju provodi kroz Vijeće za regionalnu suradnju, SECI centar, Jadransko-jonsku inicijativu, Udruženje šefova policija jugoistočne Europe (SEPCA), Srednjoeuropsku inicijativu (SEI), DCAF i dr.

Operativna policijska suradnja odvija se putem časnika za vezu stranih policija koji su akreditirani za područje Republike Hrvatske, kao i časnika za vezu Hrvatske pri Interpolu i SECI Centru. Trenutno Republika Hrvatska surađuje sa 21 policijskim časnikom za vezu iz stranih država. U svezi komunikacije s policijskim službama drugih država informacije se također razmjenjuju putem kanala Interpola te izravno između ustrojstvenih jedinica Ministarstva unutarnjih poslova sukladno postojećim bilateralnim i multilateralnim sporazumima.

U Hrvatskoj postoji odgovarajuća institucionalna struktura za policijsku suradnju. U Ravnateljstvu policije Ministarstva unutarnjih poslova, kao središnja nacionalna kontakt točka za međunarodnu policijsku suradnju određen je Odjel za međunarodnu policijsku suradnju. U okviru Odjela za međunarodnu policijsku suradnju ustrojen je Odsjek Interpola s komunikacijskim informatičkim sustavom I-24/7 koji pruža mogućnost razmjene podataka kroz jednu nacionalnu kontakt točku. Za potrebe provedbe Sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji između Hrvatske i Europa, Hrvatska je ustrojila Odsjek Europa unutar Odjela za međunarodnu policijsku suradnju koji posjeduje sve potrebne administrativne kapacitete za ovu suradnju. U cilju normativnog uređivanja pretpostavki za slanje časnika za vezu u sjedište Europa, ali i u druge države, u veljači 2007. godine Ministarstvo unutarnjih poslova donijelo je Pravilnik o policijskim časnicima za vezu, a dana 01. ožujka 2008. godine Republika Hrvatska je u Europol uputila časnika za vezu. Pored toga međunarodnom policijskom suradnjom bave se i druge ustrojstvene jedinice MUP-a, sukladno opisu posla koji obavljaju.

U cilju stvaranja formalnih uvjeta za korištenje instituta zajedničkih istražnih timova 2005. godine usvojene su Izmjene i dopune Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (NN 33/05), kojima je u okviru USKOK-a uspostavljen Odjel za međunarodnu suradnju i zajedničke istrage. Ovaj Odjel nadležan je za ostvarivanje suradnje s nadležnim tijelima drugih država i međunarodnih organizacija, te imenovanje članova u zajednička istražna tijela za provođenje radnji koje je sukladno članku 42. st. 2. točka 3. Zakona o kaznenom postupku ovlašten poduzimati državni odvjetnik, i to kod kaznenih djela koja su u nadležnosti ovog Ureda (korupcijska kaznena djela, kaznena djela proizašla iz djelovanja organizirane grupe ili organizacije, te kaznena djela čiji su počinitelji povezani s inozemstvom). Republika Hrvatska je u srpnju 2007. godine usvojila Zakon o tajnosti

podataka (NN 79/07) čime je problematika zaštite tajnosti podataka usklađena s obvezama iz Akta Vijeća od 3. studenog 1998. kojim se donose pravila o čuvanju tajnosti informacija Europolu (1999/C 26/02) i Akta Vijeća od 5. lipnja 2003. o izmjenama i dopunama Akta Vijeća od 3. studenog 1998. kojim se donose pravila o čuvanju tajnosti informacija Europolu (2003/C 152/01). U području sigurnosti na nogometnim utakmicama međunarodnog karaktera Hrvatska je provela daljnje usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU (Odluka Vijeća 2002/348/JHA od 25. travnja 2002. godine koja se odnosi na sigurnost na nogometnim utakmicama međunarodnog karaktera i Odluka Vijeća 2007/412/JHA od 12. lipnja 2007. godine o izmjeni Odluke 2002/348/JHA) izmjenom Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova i Pravilnika o unutarnjem redu Ministarstva unutarnjih poslova od 1. kolovoza 2006. godine. Tim izmjenama ustrojen je Odsjek za sprečavanje nereda na športskim natjecanjima unutar Odjela za javni red, Uprave policije, kao hrvatska nacionalna informacijska točka za nogomet.

U području zaštite šticećenih osoba hrvatsko zakonodavstvo usklađeno je s Odlukom Vijeća 2002/956/JHA od 28. studenoga 2002. o osnivanju Europske mreže za zaštitu šticećenih osoba. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske odredilo je Upravu za posebne poslove sigurnosti kao hrvatsku kontakt točku koja će sudjelovati u radu Europske mreže za zaštitu šticećenih osoba. Uprava za posebne poslove sigurnosti izravno obavlja poslove sigurnosti i zaštite šticećenih osoba, objekata i prostora te surađuje s Ravnateljstvom policije koje izravno sudjeluje u obavljanju određenih složenijih poslova iz djelokruga rada policijskih uprava. Pored toga policijske uprave, na području za koje su osnovane, poduzimaju mjere zaštite određenih osoba i objekata. U praksi Državni protokol Republike Hrvatske koordinira dolazak određene šticećene osobe na područje Hrvatske s nadležnim službama iz zemlje iz koje dolazi šticećena osoba i diplomatskim predstavništvom te zemlje u Hrvatskoj.

U području policijskog obrazovanja Policijska akademija, Ravnateljstvo policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske redovito provodi programe obuke za sve razine policijskog obrazovanja (temeljno policijsko obrazovanje, stručno usavršavanje i dodiplomski i diplomski studij kriminalistike). Policijska akademija kao ustrojstvena jedinica Ravnateljstva policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske odgovorna je za edukaciju, profesionalni razvoj i specijalizaciju policijskih službenika, odnosno za obrazovanje policijskih službenika na različitim razinama. Temeljem Odluke Vijeća 2005/681/JHA od 20. rujna 2005. godine kojom se osniva Europski policijski koledž (CEPOL) i ukida Odluka 2000/820/JHA, Hrvatska je uspostavila suradnju s CEPOL-om te izrazila interes za što skorije sklapanje Ugovora o suradnji s CEPOL-om. Policijska akademija je određena za nacionalnu kontakt točku za suradnju s CEPOL-om.

Vezano za DNA analize zakonodavni okvir čine Zakon o kaznenom postupku i Zakon o policiji. Zakon o kaznenom postupku propisuje uzimanje uzoraka biološkog materijala za DNA analizu. Zakon o policiji regulira korištenje DNA analize u kaznenom postupku te za potrebe identifikacije NN osoba. Pravilnik o načinu i postupku vađenja krvi i uzimanja mokraće za analizu radi utvrđivanja koncentracije alkohola, opojnih droga i psihoaktivnih tvari (NN 107/99) propisuje sigurnosne preduvjete i postupke pri uzimanju uzoraka krvi i za DNA analizu. Hrvatski propisi temelje se na Rezoluciji Vijeća 97/C 193/02 od 9. lipnja 1997. o razmjeni rezultata DNA analize i Rezoluciji Vijeća 2001/C 187/01 od 25. lipnja 2001. o razmjeni rezultata DNA analize.

DNA analiza provodi se u Centru za kriminalistička vještačenja „Ivan Vučetić“, koji je od 1997. godine dio Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, i to za sve vrste kaznenih djela, kao i u identifikaciji ljudskih ostataka. Centar za kriminalistička vještačenja je službeni član ENFSI (Europske mreže forenzičko-znanstvenih instituta) od 1998. godine. Preporuke ENFSI-ja prihvaćene su u svim područjima vještačenja uključujući i DNA analizu.

DNA bazu podataka sistematski vodi Centar za kriminalistička vještačenja MUP-a od 1999. godine. Razmjena DNA profila vrši se od 2000. godine u skladu s Interpolovim dokumentom za razmjenu. Centar za kriminalistička vještačenja pruža usluge vještačenja, te ima ekskluzivni ugovor s Distriktom Brčko, Federacijom Bosne i Hercegovine, s UNMIK-om za kosovsku policijsku službu, a u pripremi je i ugovor s Crnom Gorom. Aplikacija za akreditaciju (ISO 17025) laboratorija Centra za kriminalistička vještačenja MUP-a trebala bi biti dovršena 2008. godine.

II.f.2. Borba protiv organiziranog kriminala

U području suzbijanja organiziranog kriminala Hrvatska je skoro u potpunosti uskladila svoje kazneno materijalno i procesno zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU. Zakonodavni okvir u Hrvatskoj čine Kazneni zakon, Zakon o kaznenom postupku, Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Zakon o zaštiti svjedoka, Zakon o sprječavanju pranja novca, Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela te Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima.

Kaznenim zakonom određeni su pojmovi organizirane grupe i zločinačke organizacije, te je inkriminirano zločinačko udruživanje na način koji je u potpunosti usuglašen s relevantnim dokumentima EU (Zajednička akcija 98/733/JHA od 21. prosinca 1998. kojom se sudjelovanje u zločinačkim organizacijama u državama članicama Europske unije smatra kaznenim djelom). Zakonom o kaznenom postupku uređeni su procesni instituti i instrumenti koji omogućavaju lakše otkrivanje i dokazivanje kaznenih djela organiziranog kriminaliteta, te povećavaju učinkovitost postupanja kaznenog pravosuđa eliminiranjem onih odredbi koje su ranije uzrokovale zastoje ili poteškoće u redovitom tijeku kaznenog postupka. Među njima treba izdvojiti posebne izvidne mjere (takozvane posebne istražne tehnike) te odredbe o prikrivanju identiteta svjedoka koji sudjeluju i svjedoče u kaznenom postupku. Navedenim zakonima također je uspostavljen sustav privremenog oduzimanja ili osiguranja nezakonito stečenih sredstava, kao i obveza trajnog oduzimanja odnosno zapljene nezakonito stečenih sredstava.

Na temelju Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (NN 88/01, 12/02, 33/05, 48/05, 76/07) djeluje Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK), kao posebni dio državnog odvjetništva koji je nadležan za prevenciju, progon i suzbijanje kaznenih djela organiziranog kriminaliteta. Ovim Zakonom uvedeno je i nekoliko dodatnih instrumenata za borbu protiv organiziranog kriminaliteta, kao što su: institut tzv. krunskog svjedoka, omogućeno je formiranje Odjela za međunarodnu suradnju i zajedničke istrage, koji će osigurati unapređenje suradnje u suzbijanju organiziranog kriminaliteta, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom planu, a uvedena je i nova posebna izvidna mjera - pružanje simuliranih poslovnih usluga ili sklapanje simuliranih pravnih poslova.

Zakonom o zaštiti svjedoka (NN 163/03) uređene su mjere izvan sudske zaštite osoba koje pružaju informacije i svjedoče o organiziranom kriminalu, korupciji i drugim teškim kaznenim djelima. Temeljem ovog Zakona u Ministarstvu unutarnjih poslova tijekom 2004. godine ustrojena je Jedinica za zaštitu svjedoka. Zakonom o sprječavanju pranja novca (NN 69/97, 106/97, 67/01, 114/01, 117/03) ustrojen je Ured za sprječavanje pranja novca, a isti regulira preventivne aktivnosti u suzbijanju pranja novca. Zakonom o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (NN 151/03, 110/07) omogućena je korporativna kaznena odgovornost i sankcionirana nezakonita ponašanja kojima pravne osobe stječu protupravnu imovinsku dobit.

Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (NN 178/04) sadrži niz odredbi o međunarodnoj suradnji pravosudnih tijela koje mogu biti od koristi u borbi protiv organiziranog kriminala.

Hrvatska je stranka niza međunarodnih instrumenata koji su izravno ili neizravno usmjereni na borbu protiv organiziranog kriminaliteta: Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta iz 2000. godine (NN MU 14/02), Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojim se nadopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta (NN MU 14/02), te Protokola protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta (NN MU 11/04).

U cilju jačanja pravnog okvira za borbu protiv organiziranog kriminala, a radi usklađivanja obveza iz Protokola protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, kojim se dopunjuje Konvencija UN protiv organiziranog kriminaliteta (NN MU 11/04), 1. lipnja 2007. godine usvojen je novi Zakon o oružju (NN 63/07), koji je stupio na snagu 1. rujna 2007. godine. Novim Zakonom uređeno je područje nabave, držanja, nošenja, sakupljanja, proizvodnje, popravljanja i prepravljanja, prometa, prijevoza oružja, civilnih strelišta te ispitivanja i obilježavanja žigom vatrenog oružja.

U cilju jačanja ukupne borbe protiv organiziranog kriminaliteta, Vlada Republike Hrvatske je u studenom 2003. godine donijela i Program posebnih akcijskih mjera u borbi protiv organiziranog kriminaliteta, a u rujnu 2004. godine usvojila je Nacionalni plan za suzbijanje organiziranog kriminaliteta. Nacionalnim planom određen je strateški pristup borbi protiv organiziranog kriminala, određeni su prioriteti u kompleksu borbe protiv organiziranog kriminala, a također je i utvrđen plan konkretnih mjera za suzbijanje organiziranog kriminaliteta. Uzimajući u obzir smjernice i preporuke sadržane u relevantnim strateškim dokumentima, akcijskim planovima i programima EU na području suzbijanja organiziranog kriminaliteta, Povjerenstvo za praćenje provedbe Programa posebnih akcijskih mjera protiv organiziranog kriminaliteta i suradnju Republike Hrvatske s Europskom komisijom u provedbi mjera, izradilo je Prijedlog Nacionalnog plana za borbu protiv organiziranog kriminaliteta za razdoblje 2007. – 2008. godine koji je Vlada RH usvojila 02. kolovoza 2007. godine.

Koncem 2007. godine, sukladno smjernicama Europolu i najboljoj praksi država članica EU, po prvi puta je izrađena cjelovita Procjena opasnosti od organiziranog kriminaliteta u Republici Hrvatskoj za 2008. godinu.

U Hrvatskoj postoji odgovarajuća institucionalna struktura za suzbijanje organiziranog kriminaliteta. Borba protiv organiziranog kriminala spada u nadležnost sljedećih institucija: općinskih i županijskih sudova, te Vrhovnog suda Republike Hrvatske, državnog odvjetništva, Ministarstva unutarnjih poslova (MUP), Ministarstva financija (Carinske uprave, Financijske policije, Porezne uprave), te Sigurnosno-obavještajne agencije (SOA). U Hrvatskoj postoji i nekoliko specijaliziranih tijela za borbu protiv organiziranog kriminaliteta: USKOK; posebni istražni odjeli i vijeća od trojice sudaca u Županijskim sudovima u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu nadležni za provođenje istraga i suđenje kaznenih djela organiziranog kriminaliteta; Ured za sprječavanje pranja novca, kao autonomna i samostalna financijsko-obavještajna jedinica bez istražnih ovlasti u Ministarstvu financija nadležna za prikupljanje, obradu, raščlambu, pohranu podataka o financijskim transakcijama te dostavljanje obavijesti o sumnjivim transakcijama nadležnim državnim tijelima. U MUP-u postoje specijalizirane jedinice policije za suzbijanje organiziranog kriminaliteta ustrojene u okviru Ravnateljstva policije na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Ministarstvo unutarnjih poslova i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske potpisali su 29. studenoga 2006. godine Protokol o suradnji, koji precizno definira načine zajedničkog postupanja u kaznenim predmetima na svim razinama (općinskoj, županijskoj, državnoj). U listopadu 2007. godine Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo financija zaključili su Protokol o suradnji i razmjeni informacija kojim je dogovorena međusobna suradnja i razmjena informacija i podataka u cilju: sprječavanja i otkrivanja kaznenih djela, stvaranja preduvjeta za uspostavu Nacionalnog kriminalističkog obavještajnog modela, realizacije Sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji između Republike Hrvatske i Europskog policijskog ureda, te omogućavanje pristupa Interpolovom globalnom komunikacijskom sustavu I-24/7.

U pogledu kibernetičkog kriminaliteta, Hrvatska je stranka Konvencije Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalitetu od 23. studenoga 2001. (NN MU 9/02), te potpisnica Protokola uz Konvenciju Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu glede kriminalizacije djela rasizma i ksenofobije počinjenih putem kompjuterskog sustava od 28. siječnja 2003. Kaznenim zakonom su obuhvaćena sva kaznena djela na koja se odnose Konvencija o kibernetičkom kriminalitetu, kao i na Protokol uz Konvenciju koji kriminalizira djela rasizma i ksenofobije počinjena putem kompjuterskog sustava. Također, ratificiran je Fakultativni Protokol uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji (NN MU 5/02). Izmjenama Zakona o kaznenom postupku iz 2006. godine (NN 115/06) proširena je primjena posebnih izvidnih mjera (čl. 180. ZKP) i na kaznena djela dječje pornografije na računalnom sustavu ili mreži, kaznena djela povrede tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podataka, programa ili sustava, kaznena djela računalnog krivotvorenja i kaznena djela računalne prijevare. Navedenim izmjenama provedeno je usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s Odlukom Vijeća 2000/375/JHA od 29. svibnja 2000. o borbi protiv dječje pornografije na Internetu, te Okvirnom odlukom Vijeća 2005/222/JHA od 24. veljače 2005. o napadima na informacijske sustave.

U Hrvatskoj borbom protiv organiziranog kriminaliteta, u dijelu koji se odnosi na kibernetički kriminalitet bave se: Ministarstvo unutarnjih poslova, nadležni sudovi, nadležna državna odvjetništva, dok u dijelu problematike koja se odnosi na povrede prava intelektualnog vlasništva, postupanja provode i djelatnici Carinske uprave i Državnog inspektorata. U sklopu Ministarstva unutarnjih poslova ustrojena je specijalizirana jedinica za borbu protiv kibernetičkog kriminaliteta - Odsjek za kompjuterski kriminalitet i zaštitu intelektualnog vlasništva. Ovaj Odsjek ustrojen je unutar Odjela gospodarskog kriminaliteta i korupcije Uprave kriminalističke policije, i središnja je jedinica za postupanje po kaznenim djelima na koja se odnosi Konvencija o kibernetičkom kriminalu i Protokol uz Konvenciju koji se odnosi na širenje rasističkih i ksenofobnih sadržaja putem kompjuterskog sustava.

II.f.3. Borba protiv trgovine ljudima

Vezano uz suzbijanje trgovanja ljudima zakonodavni okvir Hrvatske usklađen je s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/629/JHA od 19. srpnja 2002. o suzbijanju trgovanja ljudima, Okvirnom odlukom Vijeća 2004/68/JHA od 22. prosinca 2003. o suzbijanju seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, obvezama koje proizlaze iz Briselske deklaracije o suzbijanju trgovanja ljudima iz 2003. godine, kao i s obvezama Operativnog plana EU o prevenciji i suzbijanju trgovanja ljudima.

Kazneni zakon člankom 175. kao zasebno kazneno djelo sankcionira trgovanje ljudima i ropstvo. Definicija kaznenog djela preuzeta je iz članka 3. Protokola o sprječavanju, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala. Za osnovni oblik predmetnog kaznenog djela Kazneni zakon predviđa kaznu zatvora od 1-10 godina. Za

kazneno djelo počinjeno u odnosu na dijete ili maloljetnu osobu počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje 5 do najviše 15 godina. Za kazneno djelo počinjeno u sastavu grupe ili zločinačke organizacije, ili ako je kazneno djelo počinjeno u odnosu na veći broj osoba, ili je prouzročena smrt jedne ili više osoba počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje 5 godina ili kaznom dugotrajnog zatvora. Izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (NN 71/06) koje su stupile na snagu 1. listopada 2006. godine, u predmetni članak 175. KZ-a dodan je novi stavak u kojemu je predviđeno sankcioniranje klijenata usluga žrtava trgovanja ljudima, za koje djelo je predviđena kazna zatvora u trajanju od tri mjeseca do tri godine. U Hrvatskoj je sankcioniran pokušaj, a sankcionira se i poticanje i pomaganje pri izvršenju kaznenog djela trgovanja ljudima.

Temeljem Zakona o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, propisano je kažnjavanje pravne osobe za kazneno djelo odgovorne osobe ukoliko se njime povređuje neka dužnost pravne osobe ili je pravna osoba ostvarila ili trebala ostvariti protupravnu imovinsku korist. Predmetnim zakonom se omogućava sankcioniranje onih pravnih osoba koje obavljaju aktivnosti koje su povezane s kaznenim djelom trgovanja ljudima. Prema usvojenom nacionalnom referalnom sustavu Hrvatske, za pružanje zaštite i pomoći žrtvama trgovanja ljudima zaduženi su Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi te organizacije civilnog društva. Vlada Republike Hrvatske osigurala je prostor za nacionalno sigurno sklonište za odrasle žrtve trgovanja ljudima te posebno sklonište za djecu žrtve trgovanja ljudima. Nacionalna skloništa financira Vlada Republike Hrvatske, a vode ih organizacije civilnog društva. Status žrtve trgovanja ljudima u Hrvatskoj ne uvjetuje se njenom suradnjom s pravosudnim i policijskim tijelima. Novi Zakon o strancima (NN 79/07) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2008. godine preciznije regulira pitanja odobravanja boravka žrtvama trgovanja ljudima. Tako se žrtvama trgovanja ljudima može odobriti privremeni boravak iz humanitarnih razloga te su posebno razrađena njihova prava. Navedeni Zakon usklađen je s odredbama Direktive Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. godine o odobravanju boravka državljanima trećih država koje su žrtve trgovine ljudima ili im je pružena pomoć da ilegalno imigriraju, a surađuju s nadležnim tijelima.

Hrvatska je stranka svih relevantnih međunarodnih ugovora na području suzbijanja trgovanja ljudima: Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala (NN MU 14/02), Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom (NN MU 14/02), Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom (NN MU 14/02), te Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima (NN MU 7/07).

Vlada Republike Hrvatske donijela je, kao obvezujuće, sljedeće dokumente: Nacionalni program za suzbijanje trgovanja ljudima od 2005. do 2008. godine, Operativne planove za suzbijanje trgovanja ljudima za 2005., 2006., 2007. i 2008. godinu te Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja djecom od 2005. do 2007. godine. Za napomenuti je da su u Operativni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za 2008. godinu ugrađene konkretne aktivnosti koje se odnose na područje prevencije i suzbijanja trgovanja djecom te stoga područje suzbijanja trgovanja djecom predstavlja jedan od bitnih strateških prioriteta kao i sastavni dio u okviru provedbe ukupne nacionalne strategije suzbijanja trgovanja ljudima.

Vezano uz primjenu pravne stečevine EU u području suzbijanja trgovanja ljudima, izgrađen je odgovarajući institucionalni okvir. Polazna osnova svih aktivnosti u izgradnji sustava bilo je stvaranje nacionalnog referalnog mehanizma za suzbijanje trgovanja ljudima i njegovo uključivanje u sve aktivnosti vezane za suzbijanje trgovanja ljudima. Najvažnije institucije na području suzbijanja trgovanja ljudima su: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo pravosuđa te pravosudna tijela. Osnovan je i Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima, kao koordinativno tijelo. Stručno tijelo Republike Hrvatske na području suzbijanja trgovanja ljudima je Ured za ljudska prava Vlade

Republike Hrvatske, u kojem djeluje tajništvo Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovanja ljudima. Predstojnik Ureda je po položaju nacionalni koordinator za suzbijanje trgovanja ljudima. U cjelokupni sustav uključene su organizacije civilnog društva s kojima je uspostavljen partnerski odnos.

II.g. TERORIZAM

Pristup Hrvatske u suzbijanju međunarodnog terorizma u potpunosti odgovara prioritetima sadržanima u tzv. četiri stupa Protuterorističke strategije EU od 1. prosinca 2005. godine. Kod svih aktivnosti koje se u Hrvatskoj poduzimaju radi suzbijanja terorizma vodi se računa o potrebi zaštite ljudskih prava.

Glavne strateške postavke u borbi protiv terorizma sadržane su u Strategiji nacionalne sigurnosti (NN 32/02). U njoj se navodi da Hrvatska u potpunosti podupire napore i ciljeve međunarodne zajednice u borbi protiv terorizma.

Kazneni zakon sadrži niz kaznenih djela kojima se inkriminiraju različiti pojavnici terorizma. Kaznena djela s elementima terorizma u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu su: protudržavni terorizam (čl. 141. KZ), međunarodni terorizam (čl. 169. KZ), ugrožavanje sigurnosti osoba pod međunarodnom zaštitom (čl. 170. KZ), uzimanje talaca (čl. 171. KZ), zloraba nuklearnih tvari (čl. 172. KZ), otmica zrakoplova ili broda (čl. 179. KZ) i ugrožavanje sigurnosti međunarodnog zračnog prometa i međunarodne plovidbe (čl. 181. KZ). Hrvatsko zakonodavstvo inkriminira udruživanje radi počinjenja kaznenih djela s elementima terorizma (čl. 187. KZ), pripremne radnje za kaznena djela s elementima međunarodnog terorizma u koje spada i financiranje (članak 187.a), te naknadno pomaganje počiniteljima tih kaznenih djela (čl. 187.b).

Izmjenama Kaznenog zakona iz 2006. godine pooštrene su kazne kod kaznenog djela protudržavnog terorizma iz čl. 141. KZ (posebni minimum povišen je na pet godina zatvora) i međunarodnog terorizma iz čl. 169. KZ (za osnovni oblik djela posebni minimum povišen je na pet godina zatvora, a za kvalificirani oblik djela kada je prouzročena smrt jedne ili više osoba ili su prouzročena velika razaranja na deset godina zatvora) čime je provedeno daljnje usklađivanje s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/475/JHA od 13. lipnja 2002. o borbi protiv terorizma.

Zakon o kaznenom postupku (ZKP) definira procesni okvir u cilju otkrivanja, istrage, progona i kažnjavanja počinitelja kaznenog djela terorizma. ZKP također sadrži odredbe o tzv. posebnim istražnim mjerama (u članku 180.) koje se, na temelju naloga istražnog suca, mogu primijeniti i u postupcima protiv osoba za koje postoji osnovana sumnja da su počinile kaznena djela povezana s terorizmom (tajno praćenje i snimanje osumnjičenika, nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora itd.).

Vezano za međunarodne instrumente suzbijanja terorizma, Hrvatska je stranka 12 međunarodnih antiterorističkih konvencija i protokola navedenih u Dodatku Zajedničkog stajališta Vijeća 2001/930/ZVSP od 27. prosinca 2001. o borbi protiv terorizma. Na regionalnoj razini, Hrvatska je stranka Europske konvencije o suzbijanju terorizma iz 1977. godine (NN MU 12/02). Također, Hrvatska je ratificirala Međunarodnu konvenciju o suzbijanju akata nuklearnog terorizma (NN 4/07) i Protokol kojim se dopunjuje Europska konvencija o suzbijanju terorizma iz 2003. godine (NN MU 3/05). U cilju daljnjeg jačanja pravnog okvira za suzbijanje terorizma, Hrvatska je u listopadu 2007. godine ratificirala Konvenciju Vijeća Europe o sprječavanju terorizma (NN MU 10/07).

Hrvatska raspolaže s dostatnim administrativnim kapacitetima za provedbu antiterorističkog zakonodavstva. Glavno koordinativno tijelo za borbu protiv terorizma u Hrvatskoj je Međuresorska radna skupina za suzbijanje terorizma. Vlada Republike Hrvatske osnovala je krajem 2001. godine Međuresorsku radnu skupinu (MRS) za nacionalno praćenje provedbe Rezolucije Vijeća sigurnosti 1267 (1999) o mjerama protiv talibanskog režima i rezolucije Vijeća sigurnosti 1373 (2001) o suzbijanju terorizma. Nastavno na nove međunarodne obveze, ali i potrebu za sveobuhvatnim pristupom suzbijanju terorizma, Vlada Republike Hrvatske je 21. travnja 2005. godine proširila mandat spomenutoj MRS osnutkom Međuresorske radne skupine za suzbijanje terorizma koja je sada nadležna za praćenje nacionalne provedbe odredaba rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda: 1267 (1999) o mjerama protiv talibanskog režima, 1373 (2001) o suzbijanju terorizma i 1566 (2004) o prijetnji međunarodnom miru uzrokovanom terorističkim napadima, te za provedbu odredbi ostalih relevantnih međunarodnih dokumenata, odnosno inicijativa u sklopu EU, NATO-a, Vijeća Europe i OESS-a na polju borbe protiv terorizma.

Međuresorska radna skupina koordinira rad čitavog niza državnih tijela kojima je, u okviru opće nadležnosti, povjereno i provođenje aktivnosti u vezi sprječavanja i suzbijanja terorizma. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) zaduženi su za kazneni progon počinitelja kaznenih djela povezanih s terorizmom. Na operativnoj razini aktivnosti se provode kroz specijalizirane ustrojstvene jedinice Ravnateljstva policije (Odjel terorizma i ekstremnog nasilja, Zapovjedništvo specijalne policije s posebnim antiterorističkim jedinicama, Protueksplozijski odjel, granična policija itd). Dio institucionalnog okvira za provedbu antiterorističkog zakonodavstva čini i obavještajni sustav Republike Hrvatske. Ustrojstvene jedinice hrvatskog obavještajnog sustava u suradnji s drugim nadležnim tijelima u području nacionalne sigurnosti i obrane države, svojim aktivnostima djeluju i na suprotstavljanju svim oblicima terorističkog djelovanja u Hrvatskoj i iz inozemstva. Pored toga u okviru svojih nadležnosti u borbi protiv terorizma sudjeluju Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo financija.

U pogledu međunarodne operativne suradnje u Hrvatskoj postoji razvijeni pravni i institucionalni okvir za razmjenu informacija i međunarodnu suradnju na području suzbijanja međunarodnog terorizma. Kao članica Interpola Hrvatska aktivno sudjeluje u razmjeni informacija u borbi protiv terorizma. Međunarodna operativna suradnja odvija se i temeljem Sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji Hrvatske s Europolom (NN MU 7/06). Suradnja s EU u borbi protiv terorizma temelji se i na Zajedničkoj izjavi EU i RH o suzbijanju terorizma, koja je usvojena na sastanku Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje 26. travnja 2005. godine.

U cilju sprječavanja financiranja terorizma, Hrvatska je razvila institucionalni okvir u kojem posebno važno mjesto ima Ured za sprječavanje pranja novca. Ured je formiran kao autonomna i samostalna financijsko-obavještajna jedinica bez istražnih ovlasti u Ministarstvu financija, a nadležan je za prikupljanje, obradu, raščlambu i pohranu podataka o sumnjivim financijskim transakcijama vezanim uz pranje novca i financiranje terorizma. Financijske institucije, kao i drugi obveznici prema Zakonu o sprječavanju pranja novca, dužne su Uredu prijaviti novčane transakcije za koje se sumnja da se odnose na financiranje terorizma. Ured ima ovlast zadržati sumnjivu transakciju i dužnost o tome obavijestiti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske. Dana 21. veljače 2007. godine potpisan je novi Protokol o suradnji i uspostavi međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma čiji su članovi predstavnici Ministarstva pravosuđa, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Ministarstva unutarnjih poslova – Ravnateljstva policije, Ministarstva financija – Ureda za sprječavanje pranja novca, Ministarstva financija – Carinske uprave, Ministarstva financija – Porezne uprave, Ministarstva financija – Deviznog inspektorata,

Ministarstva financija – Financijske policije, Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hrvatske narodne banke i Sigurnosno-obavještajne agencije.

II.h. DROGE

U Republici Hrvatskoj suzbijanje zlouporabe droga uređeno je nacionalnim propisima i međunarodnim ugovorima. Nacionalni propisi usklađeni su s Okvirnom odlukom Vijeća 2004/757/JHA od 25. listopada 2004. koja utvrđuje minimalne odredbe vezane za sastavne elemente kaznenih djela i zakonskih kazni na području nedopuštene trgovine drogama. Osnovni zakonodavni okvir za suzbijanje zlouporabe i krijumčarenja opojnih droga u Hrvatskoj čine sljedeći zakonski akti:

- Kazneni zakon, čl. 173. Zlouporaba opojnih droga; Glava trinaesta (XIII.): Kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, kojima su obuhvaćeni nedopuštena uporaba (posjedovanje), proizvodnja, promet, posredovanje u prodaji ili kupovini, te svaki drugi način kojim se opojna droga neovlašteno stavlja u promet;
- Zakon o kaznenom postupku;
- Zakon o suzbijanju zlouporabe opojnih droga (NN 107/01, 163/03, 141/04), koji regulira sva temeljna pitanja zlouporabe opojnih droga: uvjete za uzgoj biljaka iz kojih se mogu dobiti opojne droge, uvjete za izradu, posjedovanje i promet opojnih droga i tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga (tzv. prekursora); nadzor nad uzgojem biljaka iz kojih se mogu dobiti opojne droge te nad izradom, posjedovanjem i prometom opojnih droga i tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga; mjere za suzbijanje zlouporabe opojnih droga; sustav za prevenciju ovisnosti te pomoći ovisnicima i povremenim uzimateljima opojnih droga; međunarodnu suradnju.

U Kaznenom zakonu, Zakonu o kaznenom postupku, te Zakonu o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta sadržane su odredbe koje uređuju oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom.

Hrvatska je stranka najvažnijih međunarodnih konvencija koje reguliraju problematiku droga: Jedinstvena konvencija UN-a o opojnim drogama od 30. ožujka 1961. (NN MU 4/94), Protokol o izmjenama Jedinstvene konvencije o opojnim drogama od 25. ožujka 1972. (NN MU 4/94), Konvencija UN-a o psihotropnim tvarima od 21. veljače 1971. (NN MU 4/94) te Konvencija UN-a protiv ilegalne trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima od 20. prosinca 1988. (NN MU 4/94). U cilju daljnjeg unaprjeđenja zakonodavnog okvira za borbu protiv trgovine drogama, Hrvatska je u studenom 2007. potpisala Sporazum o nedozvoljenoj trgovini morem, o primjeni članka 17. Konvencije UN-a protiv ilegalne trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima iz 1988. godine.

Polazeći od Strategije EU za droge (2005.-2012.), u Hrvatskoj je krajem 2005. godine usvojena Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. U izradi Strategije korišteno je stručno znanje EMCDDA-a, kao i drugih europskih stručnjaka. Nakon izrade navedene Nacionalne strategije, sukladno odredbama Akcijskog plana EU za droge 2005.-2008., u veljači 2006. je usvojen Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj za 2006.-2009. godinu.

Na području smanjenja potražnje za opojnim drogama ustrojen je sustav koji je u vrlo visokom stupnju usklađen s pravnom stečevinom EU. Hrvatska nastoji aktivnom suradnjom s relevantnim međunarodnim organizacijama (Pompidou grupa Vijeća Europe, UNODC,

WHO, EMCDDA i druge) unaprijediti rješavanje problematike povezane s uporabom i zlouporabom droga te sudjelovati u kreiranju politike i stručnih pristupa na tom području. Međunarodna operativna suradnja s Europolom u suzbijanju zlouporabe droga odvija se temeljem Sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji (NN MU 7/06).

U Hrvatskoj postoji odgovarajući institucionalni okvir za provedbu pravne stečevine na ovom području. Osnovni institucionalni okvir za provedbu i razvoj politike suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Hrvatskoj čini cijeli niz tijela državne uprave na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, te nevladinih udruga. Tijela državne uprave nadležna za rješavanje problematike ovisnosti su Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija-Carinska uprava, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo obrane, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstvo pravosuđa, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Nadležnosti i način provođenja nacionalne politike na tom području uređeni su Zakonom o suzbijanju zlouporabe opojnih droga, Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe opojnih droga 2006.-2012., Akcijskim planom suzbijanja zlouporabe opojnih droga 2006.-2009. te Provedbenim programima Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za pojedinu godinu.

Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga djeluje kao stručna služba Vlade Republike Hrvatske. Ured je zadužen za sustavno praćenje problematike droga, te provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Radi daljnjeg usklađivanja s pravnom stečevinom EU, 5. listopada 2006. godine donesena je Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o osnivanju Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga (NN 111/06), kojom se za obavljanje poslova iz djelokruga Ureda ustrojavaju unutarnje ustrojstvene jedinice: a) Odjel za opće programe i strategije i b) Odjel Nacionalne informacijske jedinice za opojne droge (*National Focal Point*) i poslove međunarodne suradnje. Time su stvorene pretpostavke za sklapanje Sporazuma s Europskim centrom za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA).

S ciljem jačanja Nacionalnog informacijskog sustava za droge i usklađivanja sa standardima EMCDDA-a, Vlada Republike Hrvatske je usvojila Protokol o Nacionalnom informacijskom sustavu za droge u Republici Hrvatskoj i Protokol o Sustavu ranog upozoravanja u slučaju pojave novih psihoaktivnih tvari u Republici Hrvatskoj. U siječnju 2008. je EMCDDA-u predano i prvo nacionalno Izvješće Republike Hrvatske o stanju problematike droga za 2007. (podaci iz 2006.), koje je izrađeno prema smjernicama EMCDDA-a.

II.i. CARINSKA SURADNJA

Temeljni propisi kojima se uređuje carinska suradnja u kaznenim stvarima su: Carinski zakon (NN 78/99, 94/99, 98/99, 117/99, 73/00, 92/01, 47/03, 140/05, 138/06), Uredba za provedbu Carinskog zakona (NN 161/03, 69/06, 5/07), Pravilnik o uporabi obrazaca pri provedbi Carinskog zakona (NN 176/03) i Zakon o carinskoj službi (NN 67/01).

Hrvatsko carinsko zakonodavstvo u proteklom je šestogodišnjem razdoblju kontinuirano usklađivano s carinskim zakonodavstvom i praksom država članica EU, kako zbog dosljednijeg usklađenja s važećim odredbama europskih carinskih propisa i prakse, tako i s njihovim u međuvremenu usvojenim izmjenama. Planovi za daljnje usklađivanje hrvatskog carinskog zakonodavstva izloženi su u pregovaračkom stajalištu Republike Hrvatske za poglavlje 29. "Carinska unija".

Vezano uz sadržaj Konvencije o uporabi informacijske tehnologije u carinske svrhe i na njoj zasnovanim aktima, Hrvatska je stranka Konvencije Vijeća Europe za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka (NN MU 4/05, 118/06). Hrvatska je pitanje zaštite osobnih podataka ujedno uredila i Zakonom o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03), te je u svrhu nadzora provedbe ovog zakona osnovana Agencija za zaštitu osobnih podataka.

Zaštita sigurnosti osobnih podataka i podataka koji predstavljaju poslovnu tajnu za carinsku službu propisana je u članku 37. Zakona o carinskoj službi (NN 67/01).

Vezano uz sadržaj Konvencije o međusobnoj pomoći i suradnji među carinskim službama s pripadajućim aktima, pravna osnova carinske suradnje između Hrvatske i država članica EU temelji se na Protokolu V. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica (NN MU 14/01).

Pravni okvir koji definira međuresornu suradnju carine i ostalih tijela državne uprave u Republici Hrvatskoj propisan je Zakonom o sustavu državne uprave (NN 190/03) i Zakonom o carinskoj službi (NN 67/01). Radi unaprjeđenja međusobne suradnje i povećanja učinkovitosti u radu, u svibnju 2006. godine zaključen je Sporazum o suradnji u integriranom upravljanju granicom Republike Hrvatske. Potpisnici Sporazuma su: Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, te Državni inspektorat.

U odnosu na potrebe međunarodne carinske suradnje, institucionalna struktura u Hrvatskoj već sada posjeduje administrativnu sposobnost za provođenje Konvencije o međusobnoj pomoći i suradnji među carinskim službama s pripadajućim aktima (Naples II) te Konvencije o uporabi informacijske tehnologije u carinske svrhe. Carinski informacijski sustav Republike Hrvatske u potpunosti je informatiziran te pruža prikladan okvir za sve oblike carinske suradnje.

Hrvatska je tijekom 2007. godine izradila te stavila u primjenu aplikaciju za evidenciju oduzete robe. Ona je dio informacijskog sustava Carinske uprave Republike Hrvatske te je na raspolaganju u svim carinskim ispostavama. Aplikacija obuhvaća podatke o svim zapljenama roba na carinskom području Republike Hrvatske.

Za potrebe edukacije i usavršavanja carinskih službenika osnovan je Carinski centar za obuku. U istom će se vršiti kako edukacija novoprimitljenih carinskih službenika, tako i trajno educiranje i usavršavanje svih službenika Carinske uprave. U okviru plana obuke carinske škole održavaju se predavanja i seminari iz područja analize rizika, suzbijanja krijumčarenja, pregleda kontejnera te droga.

II.j. KRIVOTVORENJE EURA

Zakonodavni okvir za sprječavanje krivotvorenja eura u Republici Hrvatskoj čine: Zakon o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima (NN 107/95), Zakon o čeku (NN 74/94), Zakon o mjenici (NN 74/94), Zakon o bankama (NN 84/02), Kazneni zakon (NN 110/97, 27/98, 129/00, 51/01, 111/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07), Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (NN 151/03, 110/07), Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (NN 178/04), te Zakon o uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (NN 88/01, 12/02, 33/05, 48/05, 76/07).

Hrvatska je stranka Međunarodne konvencije o sprječavanju krivotvorenja novca, Ženeva, 20. travnja 1929. (NN MU 4/05).

Svi sumnjivi primjerci novčanica i kovanog novca kune (HRK) dostavljaju se u Hrvatsku narodnu banku (HNB), koja obavlja tehničku analizu i o nalazima obavještava financijske institucije i javnost. HNB o svim krivotvorinama obavještava upravu kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP), s kojom poduzima zajedničke mjere na suzbijanju krivotvorenja. HNB je nadležna za tehničku analizu i centralno prikupljanje i obradu informacija o krivotvorenim novčanicama i kovanom novcu kuna. Uprava kriminalističke policije nadležna je voditi evidencije o svim registriranim krivotvorenim novčanicama kuna, eura i ostalih stranih novčanica i kovanog novca, kao i o počiniteljima kaznenih djela u vezi krivotvorenja, te poduzimati sve mjere u borbi protiv krivotvorenja.

Na temelju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (NN 132/06) donijeta je Odluka o postupanju sa stranom gotovinom za koju postoji sumnja da je krivotvorena (NN 21/07). Navedenom odlukom propisana je obveza za banke, ovlaštene mjenjače te ostale rezidente kojima je poslovna djelatnost obrada i distribucija stranog gotovog novca da bez odgode sumnjive primjerke ili krivotvorine povuku iz optjecaja, o tome obavijeste policiju, a sumnjive primjerke strane gotovine dostave na vještačenje Centru za kriminalistička vještačenja "Ivan Vučetić" pri MUP-u RH.

HNB je Odlukom o rukovanju novčanicama i kovanim novcem kuna i lipa neprikladnim za promet (NN 22/02) dodatno propisala i obvezala sve financijske institucije da iz prometa moraju povući sve novčanice i kovani novac HRK za koje znaju ili imaju dovoljno razloga vjerovati da su krivotvorine. Nakon zadržavanja sumnjivih primjeraka ili krivotvorina, financijske institucije dužne su odmah obavijestiti policiju, a sumnjive primjerke dostaviti HNB-u na tehničku analizu.

Kazneni zakon propisuje kažnjivost svih oblika zlouporaba i krivotvorenja instrumenata plaćanja uključujući i bezgotovinska sredstva plaćanja sukladno Okvirnoj odluci Vijeća 2001/413/JHA od 28. svibnja 2001. koja se odnosi na borbu protiv zlouporabe i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja.

Dana 20. ožujka 2008. Hrvatska narodna banka donijela je Odluku o osnivanju Nacionalnog centra za borbu protiv krivotvorenja, Nacionalnog centra za analizu novčanica i Nacionalnog centra za analizu kovanog novca.

III. USKLAĐIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM STEČEVINOM EU

Zakonodavstvo Republike Hrvatske djelomično je usklađeno s pravnom stečevinom EU koja je obuhvaćena poglavljem 24. "Pravda, sloboda i sigurnost". Međutim, zbog specifičnosti određenih propisa EU, treba imati u vidu da u pojedinim područjima nije moguća potpuna usklađenost do punopravnog članstva u EU. Puna provedba pravne stečevine u nizu područja bit će ostvarena danom pristupanja EU kroz izravnu primjenu relevantnih uredbi EU, a koja će biti osigurana kroz odgovarajuće administrativne pripreme u pred-pristupnom razdoblju.

Hrvatska će u cilju postizanja pune i učinkovite primjene pravne stečevine nastaviti s daljnjim usklađivanjem zakonodavstva i jačanjem svoje administrativne sposobnosti. Aktivnosti i mjere koje Hrvatska u tom smislu planira poduzeti opisane su u nastavku stajališta, a pregled mjera usklađivanja zakonodavstva prikazan je u Prilogu 1.

III.a. MIGRACIJE

Provedbom mjera definiranih Migracijskom politikom Republike Hrvatske za 2007./2008. godinu, Hrvatska će nastaviti izgradnju suvremenog sustava upravljanja migracija prema migracijskim potrebama i situaciji Hrvatske, a u skladu s pravnom stečevinom EU.

Vezano za readmisijske ugovore, Hrvatska će danom ulaska u EU u potpunosti preuzeti pravnu stečevinu EU na ovom području, a isto tako i otkazati one ugovore koji neće biti u skladu s pravnom stečevinom. Uz to, tijekom 2008. godine Hrvatska planira potpisati ugovore o readmisiji s Ukrajinom i Moldovom.

U cilju daljnjeg jačanja administrativne sposobnosti, Hrvatska će nastaviti s obnovom i tehničkim opremanjem postojećeg Prihvatnog centra za strance MUP-a, te će uspostaviti dva nova tranzitna prihvatna centra kapaciteta 30-40 mjesta. Rok za osnivanje navedenih centara je 2009. godina.

Također, da bi se osigurala učinkovita primjena novog Zakona o strancima, Ministarstvo unutarnjih poslova povećat će broj službenika i provesti njihovu edukaciju. Sukladno novom ustroju Ministarstva unutarnjih poslova, u razdoblju do 2009. godine broj policijskih službenika za nezakonite migracije planira se povećati na ukupno 336 službenika. Trenutno je na navedenim poslovima raspoređeno 313 službenika.

Uz navedeno, Hrvatska će osigurati nabavu odgovarajuće informatičke opreme te modernizirati postojeći informacijski sustav koji će omogućiti pohranu i obradu većeg broja podataka.

Ministarstvo unutarnjih poslova će uskladiti prikupljanje i obradu podataka s odredbama Uredbe (EZ) br. 862/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. godine o statistici Zajednice o migracijama i međunarodnoj zaštiti.

U cilju prikupljanja i razmjene podataka putem CIREFI-a, kao i Web sučelja, uspostaviti će se odgovarajuće evidencije i obrasci za razmjenu podataka.

U 2009. godini Hrvatska će odrediti nacionalnu kontakt točku za primjenu Odluke Vijeća 2006/688/EZ od 5. listopada 2006. o uspostavi zajedničkog informacijskog mehanizma vezano uz mjere država članica na području azila i imigracije.

Hrvatska će do ulaska u punopravno članstvo EU osigurati preduvjete za provođenje odluka Vijeća koje se odnose na Opći program „Solidarnost i upravljanje migracijskim kretanjima“, odnosno za sudjelovanje i za korištenje sredstava Europskog fonda za integraciju državljana trećih država za razdoblje 2007. do 2013. i Europskog fonda za povratak za razdoblje 2008. do 2013.

Hrvatska će kontinuirano kroz godišnje planove obuke nastaviti s organiziranjem specijalističke obuke za službenike koji rade na poslovima migracija.

III.b. AZIL

Na području azila u pred-pristupnom razdoblju Hrvatska će nastaviti raditi na unapređivanju prakse postupanja u postupku azila. Kako bi se osigurala stručnost i profesionalizam u postupku azila, nastavit će se s edukacijom tijela uključenih u postupak azila, s posebnim naglaskom na članove Povjerenstva za azil i suce Upravnog suda.

Vezano za Prihvatilište za tražitelje azila u Kutini, Hrvatska predviđa, ovisno o broju tražitelja azila, daljnje popunjavanje slobodnih radnih mjesta.

U program tečajeva policijskih službenika granične policije uključeni su i sadržaji iz područja azila i međunarodne zaštite. Postupanje na granici unaprijedit će se kako bi se svakoj osobi koja traži azil ili drugi oblik međunarodne zaštite osigurao pristup proceduri azila.

Radi mogućnosti primjene Dublin II i Eurodac uredbi, do kraja 2008. godine Hrvatska će ispuniti tehničke preduvjete za priključenje u Eurodac i DubliNet sustave. Planira se formiranje nacionalne Eurodac i DubliNet jedinice u okviru Ministarstva unutarnjih poslova te će se odrediti i odgovarajuće educirati službenici za rad u nacionalnoj Eurodac i Dublinet jedinici do kraja 2008. godine, kako bi jedinica mogla započeti s radom po pristupanju Hrvatske u EU.

Radi primjene Odluka vezanih za Opći program „Solidarnost i upravljanje migracijskim kretanjima“, posebice Europskog fonda za izbjeglice, Hrvatska će tijekom 2009. odrediti tijelo nadležno za provedbu Odluka u pogledu uspostavljanja sustava korištenja sredstava, kako bi se do pristupanja u EU uspostavio sustav i procedure za sudjelovanje u programu, odnosno korištenje fondova.

III.c. VIZNA POLITIKA

Daljnje usklađivanje hrvatskog viznog sustava, do njegova potpunog usklađenja, provest će se postupno, prema rokovima i na način utvrđen u Planu potpunog usklađenja hrvatskog viznog sustava s viznim sustavom EU. Hrvatska će potpuno uskladiti vizni sustav najkasnije 3 mjeseca prije dana pristupanja EU. U provedbi Plana Hrvatska će sustavno pratiti promjene vizne politike EU te će se prema potrebi izvršiti njegovo ažuriranje.

Pripreme za uvođenje viznog režima državama s "negativnog" popisa EU - Ruska Federacija, Republika Turska, Republika Makedonija, Republika Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina - podrazumijevaju odgovarajuću pripremu službi vanjskih i unutarnjih poslova, a obuhvaćaju i: osiguranje prostornih kapaciteta diplomatskih misija i konzularnih ureda, povećanje konzularnog osoblja, nabavku informatičke opreme. Priprema službi vanjskih i unutarnjih poslova provest će se prema rokovima i na način utvrđen u provedbenom Planu, kojeg Vlada treba donijeti u II. kvartalu 2008. godine.

U odnosu na Rusku Federaciju, očekuje se skori završetak pregovora i sklapanje Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Ruske Federacije o uzajamnim putovanjima državljana. Predviđa se da će Sporazum stupiti na snagu potkraj 2008. ili početkom 2009. godine.

Na osnovi novog Zakona o strancima (NN 79/07), do svibnja 2008. godine donijet će se provedbeni propisi kojima se uređuju: obrasci zahtjeva i naljepnice vize te obrazac za unošenje vize; postupak izdavanja viza u diplomatskim misijama/konzularnim uredima i na graničnim prijelazima; Hrvatska baza podataka o vizama.

Također, a u svrhu provedbe I. faze usklađivanja konzularnih pristojbi (Odluka Vijeća 2006/440/EZ od 1. lipnja 2006. kojom se mijenja i dopunjuje Dodatak 12. Zajedničkim konzularnim naputcima i Dodatak 14a Zajedničkom priručniku o pristojbama koje se naplaćuju za administrativne troškove procesuiranja zahtjeva za izdavanje viza), u prvom kvartalu 2008. upućen je u zakonodavnu proceduru prijedlog izmjena Zakona o upravnim pristojbama.

Tako će se u II. kvartalu 2008. godine hrvatsko zakonodavstvo u najvećoj mogućoj mjeri uskladiti s tzv. I. kategorijom Šengenske pravne stečevine [Uredbom Vijeća (EZ) br. 1683/95 od 29. svibnja 1995. o utvrđivanju jedinstvenog obrasca za vize (kako je izmijenjena), Uredbom Vijeća (EZ) br. 415/2003 od 27. veljače 2003. o izdavanju viza na granicama,

uključujući izdavanje viza za pomorce u tranzitu, Uredbom Vijeća (EZ) br. 333/2002 od 18. veljače 2002. o jedinstvenom obliku obrazaca za unošenje viza koje države članice izdaju nositeljima putnih isprava što ih ne priznaje država članica koja ga izrađuje, Zajedničkim konzularnim naputcima, i dr.].

Šengenskim akcijskim planom obuhvaćene su mjere vezane uz uspostavu Hrvatske baze podataka o vizama, što podrazumijeva informatičku povezanost svih mjerodavnih službi, koje sudjeluju u postupku izdavanja viza.

Sukladno Planu potpunog informatičkog povezivanja diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske, i Reviziji Plana, IKOS će biti uveden u sve diplomatske misije i konzularne urede najkasnije do 30. rujna 2008. godine. Istodobno, u tijeku je daljnja dogradnja i razvitak sustava IKOS, što će u 2008. omogućiti postupno povezivanje nadležnih službi vanjskih i unutarnjih poslova, te ispunjavanje zahtjeva i standarda EU u pogledu kontrole i ispunjavanja naljepnica viza, a ponajprije unos teksta u strojno čitljivu zonu.

Vezano za provedbu Odluke Vijeća 2004/512/EZ od 8. lipnja 2004. o uspostavi Viznog informacijskog sustava, Međuresorska radna skupina za razvitak i uspostavu Hrvatskog viznog informacijskog sustava i pripremu za uključivanje u Vizni informacijski sustav EU intenzivno će raditi na realizaciji projekta, čijim sastavnim dijelom postaju i sve navedene aktivnosti vezane uz IKOS, kao i mjere predviđene Šengenskim akcijskim planom. Hrvatska prati tijek rasprava o prijedlogu nove Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Viznom informacijskom sustavu i razmjeni podataka o kratkoročnim vizama između država članica, te će je po njenom donošenju uzeti u obzir u daljnjim pripremama i aktivnostima.

Utvrđivanjem središnjeg državnog tijela nadležnog za pitanja vizne politike i viza, tijekom 2008. redefinirat će se djelokrug i nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija i Ministarstva unutarnjih poslova te provesti eventualno potrebne strukturalne promjene.

Odgovarajuća edukacija konzularnih službenika nastavlja se kao kontinuirana mjera.

III.d. VANJSKE GRANICE I ŠENGEN

III.d.1. Vanjske granice

Po pristupanju u EU, a temeljem posebne odluke Vijeća EU, Hrvatska će ući u Šengenski prostor. Hrvatska će sustavno, temeljem Strategije i Akcijskog plana, raditi na pripremi za ulazak u Šengenski prostor s ciljem da ispuniti sve uvjete potrebne za provedbu šengenske pravne stečevine zaključno s 2012. godinom.

Puna usklađenost zakonodavstva sa Šengenskim kodeksom o granicama (Uredba (EZ) br. 562/2006) bit će ostvarena danom ulaska Hrvatske u EU, kada će se ova Uredba početi izravno primjenjivati u Hrvatskoj. U cilju stvaranja nužnih pretpostavki za njegovu učinkovitu primjenu, Hrvatska će u IV. kvartalu 2008. godine izmijeniti Zakon o nadzoru državne granice. Provedbeni propisi planiraju se donijeti u 2009. godini odnosno najkasnije do dana pristupanja EU. Vezano za Uredbu Vijeća (EZ) br. 2007/2004 od 26. listopada 2004. o osnivanju Europske agencije za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica EU, Hrvatska je u završnoj fazi pregovora s FRONTEx-om radi sklapanja sporazuma kojim će se uspostaviti operativna suradnja te se uskoro očekuje njegovo potpisivanje.

U smislu Uredbe (EZ) br. 863/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. godine kojom se uspostavlja mehanizam za osnivanje Jedinica granične policije za brze

intervencije, puna usklađenost s navedenom Uredbom bit će ostvarena kroz donošenje novog Zakona o nadzoru državne granice (IV. kvartal 2008. godine).

U cilju jačanja institucionalne strukture upravljanja granicom kontinuirano će se vršiti tehničko opremanje i kadrovska popuna granične policije. Do kraja 2008. godine bit će izvršena analiza postojećeg stanja popune granične policije te ažuriran Akcijski plan za integrirano upravljanje granicom po pitanju ukupnog broja potrebnih graničnih policajaca, imajući u vidu smanjenje ukupnog broja graničnih prijelaza i ukidanje kontrole na budućim unutarnjim granicama. S tim ciljem u veljači 2007. godine osnovana je Radna skupina za planiranje smanjenja broja graničnih prijelaza. Do kraja 2011. godine planira se ostvariti potreban broj službenika granične policije na vanjskoj granici. U tu svrhu, sustavno će se provoditi obuka i usavršavanje granične policije s ciljem da svi granični policajci budu adekvatno obučeni do kraja 2012. godine.

Nastavak razvoja sposobnosti nadzora državne granice Republike Hrvatske provodit će se sukladno dinamici određenoj strateškim dokumentima, a financirat će se iz sredstava državnog proračuna, odnosno kroz pred-pristupne fondove EU.

III.d.2. Šengenska pravna stečevina i Šengenski informacijski sustav

U cilju ispunjavanja uvjeta potrebnih za ulazak u Šengenski prostor Hrvatska će sustavno provoditi aktivnosti definirane Šengenskim akcijskim planom. Šengenski akcijski plan redovito će se ažurirati sukladno potrebama Hrvatske i razvoju pravne stečevine na ovom području. U cilju primjene Konvencije iz 1990. o provedbi Šengenskog sporazuma iz 1985. u dijelu koji se odnosi na Šengenski informacijski sustav (članci od 92. do 119.) odnosno u cilju primjene Uredbe (EZ) br. 1987/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o uspostavi, radu i korištenju druge generacije Šengenskog informacijskog sustava, Hrvatska će do 2012. godine, odnosno najkasnije do ulaska u Šengenski prostor, stvoriti potrebne tehničke pretpostavke i usvojiti odgovarajući zakonodavni okvir potreban za procesuiranje podataka predviđenih kroz SIS II.

U Hrvatskoj je u tijeku izgradnja cjelovitog informacijskog sustava koji će biti osnova za nacionalnu SIS II komponentu sustava. S tim u vezi Hrvatska planira povezati sve granične prijelaze sa središnjim informacijskim sustavom MUP-a te ostvariti informatičku povezanost s drugim tijelima državne uprave do 2012. godine. Ovaj projekt provodit će se kroz nekoliko faza od kojih je I. faza uvezivanja prva dva granična prijelaza provedena. U II. fazi uspostave Nacionalnog informacijskog sustava za upravljanje državnom granicom opremljeno je i u sustav strukturno uvezano sedam novih graničnih prijelaza, posebno na granici s Bosnom i Hercegovinom, Srbijom te Crnom Gorom. U fazi III. izgradnje novog Nacionalnog informacijskog sustava planirano je povezivanje daljnjih 25 graničnih prijelaza u integralni sustav. Konačno uvezivanje svih graničnih prijelaza za međunarodni promet na budućim vanjskim granicama predviđeno je do 2012. godine.

U cilju primjene Odluke Vijeća 2005/211/JHA od 24. veljače 2005. o uvođenju novih zadaća Šengenskog informacijskog sustava, uključujući borbu protiv terorizma, u dijelu koji se odnosi na ciljanu kontrolu i tajno praćenje, Hrvatska će do ulaska u Šengenski informacijski sustav osigurati zakonske i tehničke pretpostavke za primjenu navedene Odluke Vijeća.

Do ulaska u Šengenski informacijski sustav Hrvatska će osigurati zakonske i tehničke preduvjete za izravnu primjenu Uredbe (EZ) br. 1160/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. o izmjenama i dopunama Konvencije o provedbi Šengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. o postupnom ukidanju provjera na zajedničkim granicama, u pogledu pristupa Šengenskom informacijskom sustavu od strane službi država članica za izdavanje potvrda o registraciji vozila i Uredbe (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca

2006. o pristupu drugoj generaciji Šengenskog informacijskog sustava od strane službi država članica nadležnih za registraciju vozila.

III.e. PRAVOSUDNA SURADNJA U GRAĐANSKIM I KAZNENIM STVARIMA

III.e.1. Pravosudna suradnja u građanskim stvarima

Puna usklađenost i provedba pravne stečevine na području pravosudne suradnje u građanskim stvarima bit će ostvarena danom ulaska Hrvatske u EU kada će se relevantne uredbe EU izravno primjenjivati u Hrvatskoj [Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, Uredba Vijeća (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi u državama članicama sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1348/2000, Uredba Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim i trgovačkim stvarima te Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u bračnim stvarima i stvarima roditeljske odgovornosti, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1347/2000].

Radi primjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznanju i ovrsi sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, Hrvatska će dostaviti popis odredbi o nadležnosti u smislu čl. 3(2) i 4(2) Uredbe, odrediti nadležne sudove u smislu čl. 39. i 43(2), odrediti pravni lijek u smislu čl. 44. Uredbe i izraditi potvrde u smislu čl. 54. i 58. i potvrde u smislu čl. 57(4) Uredbe. Također, radi primjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi u državama članicama sudskih i izvansudskih pismena u građanskim ili trgovačkim stvarima („dostava pismena“) i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 1348/2000, za otpremna i prijemna tijela bit će određeni općinski, županijski, odnosno trgovački sudovi, a kao središnje tijelo Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske. Radi određivanja nadležnosti sudova, Hrvatska će izmijeniti Zakon o sudovima najkasnije do kraja 2008. godine. U cilju primjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. o suradnji između država članica u izvođenju dokaza u građanskim i trgovačkim stvarima, Hrvatska će kao središnje tijelo odrediti Ministarstvo pravosuđa.

U području međunarodne pravosudne suradnje u obiteljskim stvarima radi primjene Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u bračnim stvarima i stvarima roditeljske odgovornosti, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1347/2000, Hrvatska će do ulaska u EU odrediti nadležno središnje tijelo.

Nadalje, pokrenut je postupak pristupanja Haškoj konvenciji o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u vezi s roditeljskom odgovornosti i mjerama za zaštitu djece iz 1996. godine, koji se planira završiti najkasnije do kraja 2008. godine. Konvenciju Vijeća Europe o kontaktima s djecom Hrvatska planira ratificirati najkasnije do kraja 2008. godine. U postupku ratifikacije tih konvencija, Hrvatska će odrediti istovjetno tijelo za "središnje tijelo" iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003, kao i "središnje tijelo" prema odredbama naznačenih Konvencija.

U pogledu mjerodavnog prava za ugovore, ako do ulaska Hrvatske u EU Uredba o pravu mjerodavnom za ugovorne obveze (Rim I) stupi na snagu njezine odredbe bit će izravno primjenjivane u Hrvatskoj, zbog čega neće biti potrebe za daljnjim usklađivanjem hrvatskog zakonodavstva. U slučaju da do ulaska Hrvatske u EU ne dođe do usvajanja Uredbe o pravu

mjerodavnom za ugovorne obveze, Hrvatska će ratificirati Rimsku konvenciju o pravu mjerodavnom za ugovorne obveze.

Radi primjene Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o stvaranju europskog ovršnog naslova za nesporne tražbine Hrvatska će najkasnije do kraja 2008. godine izmijeniti Ovršni zakon i odrediti sudove nadležne za izdavanje potvrde o europskom ovršnom naslovu te za ispravak ili opoziv potvrde o europskom ovršnom naslovu te utvrditi ovlast javnih bilježnika da za javne isprave izdaju potvrde o europskom ovršnom naslovu.

Radi primjene Uredbe (EZ) br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o stvaranju europskog platnog naloga Hrvatska će najkasnije do kraja 2008. u okviru izmjena Zakona o parničnom postupku donijeti odredbe o postupku preispitivanja europskog platnog naloga u smislu čl. 20 Uredbe.

Radi primjene Uredbe (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o stvaranju europskog postupka za zahtjeve male vrijednosti Hrvatska će u okviru izmjena Zakona o parničnom postupku propisati odredbe o postupku preispitivanja presuda donesenih u europskom postupku za zahtjeve male vrijednosti u smislu čl. 17. Uredbe.

Hrvatska planira najkasnije do kraja 2008. godine provesti potrebne zakonodavne izmjene te uspostaviti sustav međunarodne suradnje kako bi žrtve nasilnih kaznenih djela u prekograničnim slučajevima imale mogućnost potraživanja i isplate naknade predviđene Direktivom Vijeća 2004/80/EZ od 29. travnja 2004. o naknadama žrtvama kaznenih djela. Hrvatska će ratificirati Konvenciju Vijeća Europe o naknadi žrtvama kaznenih djela najkasnije do kraja 2008. godine. Ministarstvo pravosuđa bit će određeno kao središnje tijelo za provedbu odredbi Direktive 2004/80/EZ i Konvencije.

Kako bi mogla uspostaviti institucionalni okvir u dijelu pravne stečevine EU koji se odnosi na praktične aspekte pravosudne suradnje, Hrvatska planira, najkasnije do kraja 2008. godine, uspostaviti informacijski sustav za javno korištenje, odrediti Ministarstvo pravosuđa kao središnje tijelo i naznačiti kontaktne točke radi primjene Odluke Vijeća 2001/470/EZ od 28. svibnja 2001. kojom se uspostavlja Europska pravosudna mreža u građanskim i trgovačkim stvarima.

Hrvatska za sada nema odgovarajuće zakonodavstvo u području pravosudne suradnje koje bi uredilo mehanizam korištenja informacija u građanskim i trgovačkim stvarima, ali će pripremiti potrebne mjere najkasnije do kraja 2008. godine koje će osigurati uspostavu informacijskog sustava usklađenog s Europskom pravosudnom mrežom u građanskim i trgovačkim stvarima.

Nadalje, Pravosudna akademija kontinuirano će nastaviti provoditi obuku pravosudnih dužnosnika o pravnoj stečevini EU koja se odnosi na pravosudnu suradnju u građanskim stvarima.

III.e.2. Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima

Hrvatsko zakonodavstvo, u dijelu koji se odnosi na uzajamnu sudsku pomoć u kaznenim stvarima, tzv. malu međunarodnu pravnu pomoć, većinom je u skladu s pravnom stečevinom. Daljnje usklađivanje provest će se napuštanjem zastare kao razloga za odbijanje zamolnice (sve dok kazneno gonjenje ili izvršenje kazne nije u zastari po pravu države od koje potječe zamolnica).

U 2009. godini donošenjem Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije ili izmjenama Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim

stvarima, Hrvatska će izvršiti odgovarajuće pravne prilagodbe u cilju usklađivanja s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/584/JHA od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupku predaje između država članica, s Okvirnom odlukom Vijeća 2003/577/JHA od 22. srpnja 2003. o izvršenju naloga za osiguranje imovine ili dokaza u Europskoj uniji, s Okvirnom odlukom Vijeća 2005/214/JHA od 24. veljače 2005. o primjeni načela uzajamnog priznanja na novčane kazne, te s Okvirnom odlukom Vijeća 2006/783/JHA od 6. listopada 2006. o primjeni načela uzajamnog priznanja odluka o oduzimanju imovine kao i osiguravanja njihove pune provedbe od dana pristupanja Hrvatske EU.

Usklađivanje s Okvirnom odlukom Vijeća 2002/465/JHA od 13. lipnja 2002. o zajedničkim istražnim timovima Hrvatska će provesti donošenjem novog Zakona o kaznenom postupku (ZKP) na način da će se proširiti ovlasti zajedničkih istražnih timova i za kaznena djela izvan nadležnosti USKOK-a, te će se uskladiti ovlasti zajedničkih istražnih timova sa zahtjevima iz okvirne odluke. Zakon o kaznenom postupku usvojit će se najkasnije do kraja 2008. godine.

Po pitanju statusa žrtava u kaznenom postupku, Hrvatska planira provesti daljnje usklađivanje kaznenog zakonodavstva u pogledu obavještanja žrtve o izlasku počinitelja s izdržavanja kazne, pružanja pravne pomoći, pribavljanja iskaza uređajima za prijenos slike i zvuka, ustanovljavanje službe za pomoć žrtvama kaznenih djela i edukacije profesionalnog osoblja.

Hrvatska također planira do kraja 2008. godine pristupiti Dopunskom protokolu Konvencije Vijeća Europe o transferu osuđenih osoba.

Vezano za međunarodnu suradnju, Hrvatska je 9. studenog 2007. godine potpisala Sporazum o suradnji s Eurojust-om. Po ratifikaciji Sporazuma, Hrvatska će uputiti časnika za vezu u sjedište Eurojust-a.

Radi osiguravanja neposredne komunikacije s pravosudnim tijelima unutar EU, Hrvatska će do pristupanja EU uspostaviti sustav svih ili određenih županijskih sudova koji će biti određeni kao središnja tijela za primanje odnosno odašiljanje zamolnica za pravnu pomoć u kaznenim stvarima. Jednako tako, Hrvatska će uspostaviti sustav svih ili određenih županijskih sudova koji će biti određeni kao središnja tijela za odašiljanje odnosno primanje i izvršenje Europskog uhidbenog naloga, kao i naloga za osiguranje imovine i dokaza. Navedeno će se provesti izmjenama Zakona o sudovima.

Ministarstvo pravosuđa kao središnje tijelo u sustavu međunarodne pravne pomoći u kaznenim stvarima, kontinuirano će jačati administrativne sposobnosti kroz povećanje broja službenika, njihovu edukaciju i specijalizaciju, sukladno potrebama učinkovite međunarodne suradnje. Ministarstvo pravosuđa nastavit će putem Pravosudne akademije upoznavati suce i državne odvjetnike s mogućnostima i EU instrumentima pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, te će osigurati dodatne satove učenja stranih jezika.

III.f.POLICIJSKA SURADNJA I BORBA PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

III.f.1. Policijska suradnja

Republika Hrvatska će do sredine 2008. godine izgraditi sustav za vrednovanje pouzdanosti izvora informacija, pouzdanosti informacija i utvrđivanje kodova za razdiobu informacija (sustav vrednovanja informacija "4x4" koji koristi Europol).

Sukladno Šengenskom akcijsku planu do ulaska Hrvatske u Šengenski prostor ustrojiti će se Ured "Sirene", kao središnji ured za koordinaciju nacionalnog dijela Šengenskog informacijskog sustava.

Hrvatska je ispunila sve formalne uvjete za sklapanje Ugovora o suradnji između Policijske akademije i CEPOL-a, te očekuje što skoriji početak pregovora.

U cilju strateškog promišljanja i jačanja međunarodne policijske suradnje Hrvatska planira tijekom 2008. usvojiti Plan upućivanja policijskih časnika za vezu za rad u inozemstvu za razdoblje 2008-2012.

III. f. 2. Borba protiv organiziranog kriminala

U cilju jačanja borbe protiv organiziranog kriminaliteta Hrvatska će do ulaska u članstvo EU povećati institucionalnu sposobnost specijaliziranih tijela za borbu protiv organiziranog kriminaliteta i to: USKOK-a, Uprave kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova, Ureda za sprječavanje pranja novca. U sklopu Uprave kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova izradit će se nacionalni kriminalističko-obavještajni sustav kao podrška za provođenje kriminalističkih obrada. Nadalje, planira se formiranje nacionalne baze podataka o organiziranom kriminalu te utvrđivanje administrativnih procedura za suradnju i razmjenu podataka između agencija koje se bave suzbijanjem organiziranog kriminaliteta. Do kraja 2008. godine formirat će se nacionalno tijelo za suzbijanje krijumčarenja i ilegalnog posjedovanja oružja, te praćenje, nadzor i koordinaciju ove problematike.

Na području kibernetičkog kriminala, Hrvatska planira unijeti potrebne odredbe u novi Zakon o kaznenom postupku u cilju ispunjavanja obveza navedenih u Odluci Vijeća 2000/375/JHA od 29. svibnja 2000. o borbi protiv dječje pornografije na Internetu. Novi Zakon o kaznenom postupku usvojit će se najkasnije do kraja 2008. godine.

U cilju potpunog usklađivanja s Okvirnom odlukom Vijeća 2005/222/JHA od 24. veljače 2005. o napadima na informacijske sustave Hrvatska planira u Zakonu o kaznenom postupku dodatno razraditi pitanje nadležnosti za procesuiranje kaznenih djela napada na računalni sustav.

U cilju jačanja borbe protiv kibernetičkog kriminaliteta, Hrvatska će kontinuirano jačati institucionalnu sposobnost tijela za borbu protiv ovih oblika kriminaliteta, a posebice nabavom neophodne opreme za potrebe Ministarstva unutarnjih poslova, Carinske uprave, Državnog inspektorata i Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo.

III. f. 3. Borba protiv trgovine ljudima

Radi daljnjeg unaprjeđivanja sustava pomoći i zaštite za žrtve trgovanja ljudima u tijeku je donošenje novog protokola za pomoć i zaštitu žrtava trgovanja ljudima u kojem će se između ostalog urediti način rada tzv. mobilnih timova, koji su zaduženi za pružanje prvih oblika pomoći.

Osim toga donesen je i novi Operativni plan za suzbijanje trgovine ljudima za 2008., te je potpisan Memorandum o suradnji između Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske (kao koordinativnog tijela za suzbijanje trgovanja ljudima na nacionalnoj razini) i organizacija civilnog društva koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima (mreža PETRA).

III.g. TERORIZAM

U cilju daljnjeg jačanja nacionalnih sposobnosti za borbu protiv terorizma, Hrvatska će u prvoj polovici 2008. godine usvojiti Strategiju za borbu protiv terorizma. Buduća Nacionalna strategija za suzbijanje terorizma Republike Hrvatske pratit će načela i ciljeve zacrtane u UN-ovoj Globalnoj protuterorističkoj strategiji (2006.), Protuterorističkoj strategiji EU (2005.) te EU strategiji za borbu protiv radikalizma i regrutiranja za terorizam.

Hrvatska će nastaviti razmjenu informacija relevantnih za suzbijanje terorizma s nadležnim institucijama i operativnim tijelima EU.

III.h. DROGE

Republika Hrvatska u cilju postizanja potpune usklađenosti i administrativne sposobnosti za provedbu pravne stečevine EU na području droga, planira niz konkretnih aktivnosti. Po dovršetku konzultacija s EU, predviđeno je sklapanje Sporazuma s EMCDDA (najkasnije do kraja 2008. godine), koji će hrvatskim predstavnicima omogućiti da sudjeluju u njegovom radu.

U cilju jačanja administrativnih sposobnosti za borbu protiv zlouporabe droga Hrvatska će kontinuirano jačati administrativne i operativne kapacitete Ministarstva unutarnjih poslova, a posebice linije rada suzbijanja zlouporabe i krijumčarenja opojnih droga. Nadalje, Hrvatska planira kontinuirano jačati administrativne kapacitete Centra za kriminalistička vještačenja. Do kraja 2008. Hrvatska će uspostaviti Nacionalnu kontakt jedinicu za prenošenje, odnosno ustupanje uzoraka oduzetih opojnih droga i psihotropnih tvari.

III.i. CARINSKA SURADNJA

S obzirom da će pristupanjem Hrvatske vanjska granica EU biti pomaknuta na granice Hrvatske, Hrvatska će u pred-pristupnom razdoblju, u cilju osiguravanja učinkovite zaštite vanjske granice EU, povećati broj carinskih službenika za prevenciju i otkrivanje carinskih prijevara.

Carinska uprava Republike Hrvatske kontinuirano će provoditi mjere za stvaranje uvjeta koji će omogućiti nesmetano preuzimanje Konvencije o međusobnoj pomoći i suradnji među carinskim službama članica EU (Naples II) i Konvencije o uporabi informacijske tehnologije u carinske svrhe (CIS). Hrvatska ocjenjuje da CIS RH može podržati pristup Hrvatske u carinski informacijski sustav EU, kao i pristup ostalim sustavima u okviru OLAF-a. U pred-pristupnom razdoblju bit će provedene odgovarajuće tehničke prilagodbe.

U cilju uspostavljanja i održavanja zajedničkog automatiziranog informacijskog sustava za carinske svrhe (CIS) do članstva u EU Carinska uprava će osigurati posebnu prostoriju za zajedničko djelovanje i razmjenu osobnih i drugih podataka o nedopuštenoj trgovini, zaštićene terminale, te druge uvjete potrebne za dobivanje ovlaštenja za pristup sustavu.

Hrvatska će do kraja 2008. oformiti informacijske baze i registre podataka o tekućim i dovršenim istragama za cjelokupno carinsko područje Republike Hrvatske kako bi mogli djelotvorno sudjelovati u razmjeni podataka i uporabi Carinskog informacijskog sustava, sukladno Konvenciji i Protokolu EU o uporabi IT.

Hrvatska će najkasnije do polovice 2008. imenovati središnje koordinacijske jedinice odgovorne za primanje svih molbi za međusobnu pomoć i suradnju među carinskim službama.

Hrvatska će kontinuirano kroz godišnje planove obuke nastaviti s organiziranjem specijalističke obuke za ovlaštene carinske službenike i stručno usavršavanje službenika iz područja suzbijanja krijumčarenja i carinskih prijevara.

III.j. KRIVOTVORENJE EURA

Zakonodavni okvir za sprečavanje krivotvorenja eura u Republici Hrvatskoj usklađen je s pravnom stečevinom EU. U cilju postizanja potpune usklađenosti institucionalnog okvira sa zahtjevima koje postavlja članstvo u EU, u Ministarstvu unutarnjih poslova do kraja 2008. godine uspostaviti će se kontakt točka za suzbijanje krivotvorenja novca, u skladu s člankom 12. Međunarodne konvencije o sprječavanju krivotvorenja novca od 20. travnja 1929. (NN MU 4/05).

Nadalje, u cilju ispunjavanja obveza proizašlih iz Odluke Europske središnje banke od 8. studenoga 2001. godine o uvjetima za pristup Sustavu za praćenje krivotvorenja (*Counterfeit Monitoring System*), Hrvatska provodi aktivnosti na uspostavi i izgradnji kapaciteta centara za analizu krivotvorenih novčanica eura (NAC), analizu krivotvorenih kovanica (CNAC) i borbu protiv krivotvorenja (NCC). Temeljem Odluka donesenih u ožujku 2008. godine, unutar Hrvatske narodne banke započelo je osnivanje Nacionalnih centara za analizu novčanica i kovanica u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1338/2001 od 28. lipnja 2001. kojom se utvrđuju mjere neophodne za zaštitu eura od krivotvorenja i Uredbom Vijeća (EZ) br. 1339/2001 od 28. lipnja 2001. kojom se proširuje djelovanje Uredbe (EZ) br. 1338/2001 na one države članice koje nisu usvojile euro kao svoju jedinstvenu valutu.

U tu svrhu pokrenuta je procedura sklapanja sporazuma s Europskom središnjom bankom i Europskim uredom za borbu protiv prijevара (OLAF) na području sprječavanja krivotvorenja novčanica i kovanica eura.

PRILOG 1

PLAN USKLADIVANJA KLJUČNIH PROPISA S PRAVNOM STEČEVINOM EUROPSKE UNIJE

ZAKONI	ROK ZA USKLADIVANJE
Zakon o kaznenom postupku	III. kvartal 2008.
Zakon o nadzoru državne granice	IV. kvartal 2008.
Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona	III. kvartal 2008.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima	III. kvartal 2008.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku	III. kvartal 2008.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama	II. kvartal 2008.
Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama EU ili Zakon o izmjenama i dopunama Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima	II. kvartal 2009.

MEĐUNARODNI UGOVORI	ROK
Sklapanje Sporazuma s EMCDDA	IV. kvartal 2008.
Ugovor o suradnji s između Policijske akademije i CEPOL-a	IV. kvartal 2008.
Dopunski protokol Konvencije Vijeća Europe o transferu osuđenih osoba	IV. kvartal 2008.
Haška konvencija o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u vezi s roditeljskom odgovornosti i mjerama za zaštitu djece iz 1996.	IV. kvartal 2008.

Konvencija Vijeća Europe o kontaktima s djecom	IV. kvartal 2008.
Ratifikacija Sporazuma s Eurojustom	IV. kvartal 2008.
Konvencija Vijeća Europe o naknadi žrtvama kaznenih djela	III. kvartal 2008.

PODZAKONSKI AKTI
ROK ZA USKLADIVANJE

Uredba o graničnim prijelazima u RH	II. kvartal 2008.
Konzularni naputak o izdavanju viza u DM/KU	II. kvartal 2008.
Pravilnik o hrvatskoj bazi podataka o vizama	II. kvartal 2008.
Pravilnik o obrascima zahtjeva za izdavanje vize te o obrascu za unošenje vize	II. kvartal 2008.